

Izšla ob 4 zjutraj.

Brane mesečno 20.— Din
za inostranstvo 30.—
zaobvezne

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvu:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 88.

Podružnici:

Maribor, Baravska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošt. štokov.
zavodu št. 11.812.

Ljubljana, 21. februarja.

Ljubljanski radikalni dnevnik je prišel v svet, v katerem skuša na celovito zlobo način splošni pavati zaupanje široke napredne javnosti do demokratskih voditeljev. Gospodje, ki volijo danes po radikalne ukupne ter pri kavarnskih mizah študijem problem, kako pokriti pristaje SRS in one narodne socijaliste, ki jih politika NSS še ni iztrežila, a radikalni klobukom, so v silnih zadregah. Vsi dan čujejo, kako najbrže uspešno javnost bivali vztrajnost, dolavst, postopenost in doslednost drja. Zevava ter njegovih tovarišev, naprati lateri nimajo sanj postaviti ticear sego intrigo. Dubro vodo, da s samim potolcevanjem demokratov ne gre voč. Zato so si izmislili sedaj originalni ink. Da, dr. Zevjav in njegovi tvari-ji so bili res nekaj vredni. Toda bili, si sicer kot študenti, sedaj pa so za plet in ker se končno zgodovinska karta ne daje potvarjati, priznava dr. Ravniharjev list, da je nar-radikalna dijaška struja, ki jo je pred več nego leti vodil dr. Zevjav, od vseh nj-kih pokrovetv, katere je preživel na-rod, zarezala najbolj globoka braz-je. Gosp. Ravnihar priznava: «Nismo je imeli pred tem dijaške struje, ki bi nastopila s tako pozitivnimi mo- in ki bi znala te ideje tudi uresničiti, ka-ko je to storila takratna narodno-r-likalna struja. Vneljala je v naš r-od ljudsko prosvetno delo, zmagovito je porila z kjejo ljudskega knjižništva, prišla je s sistematičnim narodno-brambnim delom navažala te. Živ-je samopomoči in treznosti, skratka, da je pozitivna in molerna struja, od katere so val rodoljubni prikažovali našteve.»

Toda mesto «rošitve», pravi g. Rav-nihar, je prišlo razočaranje. Vodil-ji narodno-radikalne struje da niso pred njim preostali življenske izku-šnje dela, ki sta struja je pozabila na «vzgo-je značaja», ker vabi tudi akademsko mladino na politično delo. In ker de-kratski volitvi ne nazarjajo omla-dine v radikale, je dr. Ravnihar tako bilo razočaran, da «mora danes gla-vo vprašati: Gospodje, kje so vaši ideali?»

Priznati moramo, da take drznosti de dolgo nismo čitali. Gosp. Ravnihar pravno dobro ve, da so nekdanji na-rodni radikale, ki so po akademskih delih vstopili v prejšnjo narodno - a predno in i njo vred v demokratsko stranko, ostali od l. 1902. naprej ved-žo znani. In karrestano zvesti su-ji idealom, medtem ko so nekateri volitvi nekdanje NNS menjali svoje politične nazore kakor plašče in pri-šli politični preizkušnji žalostno propadli. Vse to, kar je delala naša narodno-radikalna omladina pred 20 leti, je bil le začetek sistematične-je dela, ki ga vrši danes JDS, ko or-ganizira napredni pokret na vseh po-ljih javnega življenja.

Velika večina vsega tega, na kar smo Slovenci v napredku v zadnjih letih na prosvetnem polju s ponosom pokazemo, se je ustvarilo ali po in-icijativi, ali pa s krepko podporo de-mokratov. Le neolite naša zločin-stva, naša publicistika, naša delo v prosvetnih organizacijah. Vi ste le drnali in rušili, ko smo mi z napo-ram gradili in ustvarjali. Tudi politič-je organizacije JDS nas ni sram. Samo v ljubljanski oblasti deluje 100 krajev-skih organizacij, v katerih smo mobil-izirali milijone delavskih sil za drobno politično in nacionalno delo. Okoli 200 poverjenikov v krajih, kjer orje-je leilno politično probuje, 536 jav-nih shodov lanske leto, v pisarni JDS pa 17.812 spisov tehniškega dela v času, ko dr. Ravniharjeva «stranka» ni ustvarila niti ene organizacije in j-koča števila njenih silov imela ob-čenen leta št. 61! Ali se je vse to ustvarilo brez idealov? Ali so imi-idealni oni, ki so le na strani stali in mli na idealne kamenje ter groji?

Radikalno glasilo pravi končno, da i-jijo demokratski akademski mla-dinci v našo strankarstvo in da so za izgradnjo naše. Ne tako, govorijo, da bi se ne brigali za mladino. In nam dajmo, da smo njeni neoprijatelji in da mladino odganjamo, ko vztrajamo v priateljske vezi z njo, jo bodrimo in ustvarjamo predpogoje za avto-ri-razvoj in napredek, na očitek, da jo volimo v našo strankarstvo.

Znanno je, da ima sicer radikalna stranka, katere eksponent je g. Rav-nihar, svoje politične načrte, oba mo-je organizacije «Slovenski ing» in da na SRS svoje strankarske dijaške vojske «NVO» in znano je tudi, da JDS na univerzi ne dela nobene ra-čunske politike, navzile temu na Rav-niharjev list očita tistim demokratom,

Italija ratificirala pogodbo

OBŠIREN EKSPOZE MUSSOLINIJA V MINISTRSKEM SVETU. — ANEKSIJA REKE NA PUSTINO NEDELJO.

Rim, 21. februarja. J. Na današnji seji ministrskega sveta je ministrski predsednik Mussolini izločno poročal o pogaja-njih z Jugoslavijo glede Reke. Opozorjal je na diplomatični položaj, ki ga je našel je na nastopil svoje mesto, in ki je bil preudrčan z rapalske pogodbo. Sicer bi se mogla ta odpovedati, toda pri tem bi bilo treba biti na jasem, da tudi ta odpoved ne bi pomagala in da bi bila teritorialna izprememba mogoča le z voj-no, ki bi pa pol Evrope koalirala proti Italiji. Ni ostalo torej nič drugega kot izvršiti pogodbo ter pri tem doseči ono izboljšanje, ki se je moglo doseči z med-sebojnim sporazumom.

Mussolini je dalje izjavil, da se je kma lu preprčil, da prizadevanja paritene komisije ne bodo imela nobenega uspeha ker neodvisna Reka, ki jo je ustvarila rapalska pogodba, ne bi bila mogla ne živeti, ne umreti, pač pa bi bila torične politične agitacije. Teritorialne konces-je, ki jih je morala Italija dati Jugosla-viji, nimajo po Mussolinijem zadnili nikakega strateškega ali etnografičnega pomena. Švicarsko razsodišče, o ka-terem se je govorilo, bi najbrže opozorilo obe vladi zopet na čl. 4. rapalske po-godbe.

Rešitev reškega vprašanja je postala zlasti pomembna po prijateljski pogodbi med obema narodoma. Ta pogodba, je dejal Mussolini, ne vsebuje nikakih vo-jaskih klavzul in zato ne more vzbu-diti ne na vzhodu, ne na zapadu kakoga raz-burjenja. Reka je bila dosedaj nekaj že-lezni zastor, ki je preprečil Italiji vsak direktni stik s podunavskimi narodi. Se-daj je za italijansko gospodarsko eks-

panzijo proti vzhodu pot prosta. Končno se je Mussolini sponinjal za slug D'An-nunzija. Ako ta ne bi bil svoj čas orga-niziral znanoga pohoda na Reko, to me-sto ne bi bilo danes italijansko. Specie-lna naloga Reke bo sedaj, da bo močna vez med vzhodom in zapadom, med Ita-lijo in slovanskimi narodi.

Ministrski svet je nato soglasno odobr-il dne 27. januarja med Italijo in Jugosla-vijo v Rimu sklenjeni dogovor. Ratifika-cijske listine se izmenjajo jutri zjutraj. Proklamacija aneksije Reke se bo izvr-sila dne 2. marca v navzočnosti kraja. Kakor se doznava, bo isti dan D'Annun-zio imenovan za grofa Reke. 2. mare se bo po vsej državi obhajal kot narodni praznik. Italijanska vlada je poslala vsem podpisnikom saintgermanske mi-rovne pogodbe izreček poročila, ki ga je ministrski predsednik Mussolini dal ministrskemu svetu.

MUSSOLINI PRIDE V BEOGRAD.

Beograd, 21. februarja. p. «Politika» poroča, da bo meseca aprila italijanski ministrski predsednik Mussolini prišel v Beograd. Pri tej priliki se bo določil tu-di aranžman za poset našega kralja in kraljice v Rimu, ki naj sledi v mesecu maju.

TAJEN PAKT O SKADRU?

Dunaj, 21. februarja. a. Listi poročajo iz Rima: Kakor se doznava, se je ita-lijansko-jugoslavanski pakt razširil s tajno pogodbo. Po tej pogodbi da Jugoslavija Italiji ob vzhodni obali Adrije, zlasti v Albaniji pruste rako, dočim obljubila Ita-liji Jugoslaviji svoje podpore glede pri-klopitve Skadra.

Razporežnje v Beogradu

(Glej tudi članek na 2. strani.)

Beograd, 21. februarja. p. Politični svet v Beogradu je bil danes na prvi žerjavci. Za današnje sejo narodne skupščine je vladal večji interes nego za ono, na kateri se je sklepalo o rimskih konvencijah. Di-plomatske lože so bile polne, galerije na-trpane. Ker je narodna skupščina zboro-vali dopoldne in popoldne, niso imeli svojih seji niti parlamentarni klubi niti odbori ter je odpadla tudi seja vlade. Za popoldne je bila odredjena seja klerikalne-ga kluba, na kateri bi se imela pretresati vrta politična vprašanja. Vendar se seja ni vršila.

Sei opozicijskih strank danes niso

imeli posvetovanj. Le zvečer, po zaključku seje narodne skupščine je Ljuba David-ovič konfiriral z dr. Korošcem o programu, ki ga je Davidovič večerj obradil in izročil klerikalcem in muslimanom. Definitivni sporazum bo po izjavi g. David-oviča podpisan in objavljen v četrtek. Med klerikalci vlada veliko nezadovoljstvo ra-di likvidacije pokrajinskih uprav, ki se je izvršila tako hitro, da je sedaj opozicijski blok stavljen pred gotov čin.

Beograd, 21. februarja. r. «Beogradske Novosti» poročajo, da se je Radić sestel z boljševiki in odposlanec in predstavi-tem sovjetske vlade v Berlinu, Joffejem.

Trgovska pogajanja z Italijo

Beograd, 21. februarja. p. Danes se je vršila seja sekoje naše in italijanske delegacije, ki se bavi z ureditvijo me-dsebojnih konzularnih odnosov. Raz-pravljalo se je na podlagi načrta, ki ga je izdelal dr. Otakar Rybar. Najprej so delegati govorili o prvih treh točkah tega načrta, ki se tičejo pravic trgovskih agentov obeh držav, kakor tudi zaščite industrijskih interesov. Predsednik ita-lijanske delegacije Luciolli se ni dospel v Beograd. Verjetno je, da odpotuje ju-tri v Rim član italijanske delegacije Tom masseo Biondi, ki naj dobi od svoje vla-de novih navodil za razgovore.

Danes popoldne se je tudi prvič sesta-la prva sekcija, ki ima namen pripraviti trgovinski dogovor. Seja je bila samo preliminarne značaja, ker sekcija še ni-ma vseh tozadnjih podatkov.

Beograd, 21. februarja. p. Danes so se v ministrstvu prometa sestali jugoslo-venski in italijanski delegati, ki so skle-pali o obsejnom prometu med Jugosla-vijo in Italijo pri Sušaku, Raketu, v Bo-hinju in na Plavcih.

ki so naši slovenski omladini brez raz-like političnega mišljenja ustvarili Akademski kolegij in navrelnemu la-istvu vsak stni pripravili kraen Di-jaški dom, ki v «Demovici» skrbiijo za našo srednješolsko mladino, na vpra-šujoč, s katero stranko simpatizira, da z umazanimi materialnimi sredstvi apovikopava znanost našega inteli-genčnega naračanja.

Dr. Ravnihar ne ve, da obstojajo na-cionalistične in demokratske omladinske organizacije po vseh vseučilišnih mestih države. Dr. Ravnihar pa morda ve, da je haki ona mladina, ki se je v Ljubli-ji predčila partizanskim ambicijam nje-govih bliznjikov bila po večini z materi-jelnimi sredstvi izvažljena iz kroga ne-odvisnih dijaških vrst, ki priznavajo, da je demokratska ideja spasonosna za na-rod in državo. JDS je ponosna, da od

Konec angleške stavke

London, 21. februarja. a. Včeraj je bil nenadoma dosežen sporazum med ladjedelalnimi podjetniki in stavkajočimi de-lavci. Zvečer je bil proglašen konec stavke.

London, 21. februarja. s. Nepriznava-ni konec stavke ladjedelniških delavcev se je dosegel večerj po razporežnju z jav-nimi pogajanj. Tam se je dokazalo, da so stavko izzvali delodajalci. Ko se je večerj popoldne vdele, da bodo deloda-jalci izgubili vso moralno podporo v jav-nosti, so izjavili zastopniki pristanikih obrtov, da so pripravljeni sporazumeti se z delavci. Delodajalci niso le priznali zahtevane povlačenje mezd, temveč tudi na večjo enotnost v uporabi izučenih de-lavcev.

PROTEST PROTI UKINJENJU V.S. SOLSKEGA SVETA.

Beograd, 21. februarja. p. Slovenska sekcija UJU je poslala preko Jugoslo-venskega učiteljskega združenja protest ministru prosvete proti temu, da je v Sloveniji ukinil višji solski svet.

dijaštva ne zahteva partizanstva, ona pa tudi ve, da je končno uresničenje njenih idealov odvisno v prvi vrsti od nove generacije, od mladine, ki naj širokogr-udna, idealna in za dolo sposobna zanaša v njene kulturne, socialne, politične or-ganizacije zopet in zopet novega duha mladosti. Continuiteta med starejšimi borci in omladino je nujna in le pri JDS mogoča, dočim neznatnejši se sami pri sebi ne poznajo kontinuitete.

Mesto, da razni politični «šifrirči» za-našajo v napredne vrste zgoje in spore, mesto, da iščejo v očeh demokratov pe-zdir, bruna v lastnih očeh pa ne vidijo, naj bi raje prišli za pozitivno in sinžno delo, pa bi napredna stvar bila danes že veliko naprej. Mnenja pa smo, da se ljudem, ki so vsi brez idealov, ne spo-do-bi vpraševati: «Gospodje, kje so vaši ideali»

Dies irae v parlamentu

STRAHOVITE OBTOŽBE PROTI BIVŠEMU MINISTRU MARKOVIČU. — PREJ NE DO DOBRO, PREDNO NE NABIJEMO NA SIENO PARLAMENTA KOŽE VSAJ ENEGA MINISTRA.

Beograd, 21. februarja. r. Današnje sejo skupščine je otvoril predsednik Lju-ba Jovanović ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu je bila obtožba proti dr. Lazi Markoviču.

Markovičev obrambni govor.

Po prečitaniu obtožnice, ki so jo pred-ložili Voja Lazić in tovariši, (in ki smo jo svoj čas v Jutru že objavili), se je dr. Marković v skoro dveurnem govoru za-govarjal proti težkim očitkom. Zbornica ga je mirno poslušala.

Glede tvorniške koncesije neki suboti-ski družbi je dr. Marković naglašal, da je referent v njegovem ministrstvu izja-vil sicer nasprotno mišljenje, na katero pa on kot šef ni bil vezan in je zato predložil stvar finančno-ekonomskemu ministrskemu komiteju v katerem so bili takrat radikali in demokrati in tudi g. Pucelj. Komitē je odobril njegov pred-log in zato njega ne zadene nobena kriv-da. Glede ukinitve sekvestra nad nepre-mičninami *Altruistične banke* v Budim-pešti, ki ima del svojega posestva v Ju-goslaviji, je dr. Marković izjavil, da je postopal strogo po odredbah zakona, ka-terega se je hotel držati tudi še tam, kjer je bil neugoden za našo državo. Dr. Marković je navedel gotove predpogo-je, katere je morala izpolniti banka para-lelno z ukinjenjem sekvestra. Tako je imelo istočasno z nacionaliziranjem pod-jetja zemljišče ostati dosedanjim zakup-nikom, dočim bi se imele ostale nepre-mičnine razdeliti med dobrovoljce. Od-redbe odgovarjajo zakonu, mirovnim po-godbam in principom privatnega lastni-stva in so bile sprejete l. 1922. Kasneje je minister za agrarno reformo razveja-vil ukinjenje sekvestra, ker banka ni iz-polnila pogojev, ki jih je stavil on (dr. Marković). Kar se tiče *prodaje sladkor-ne tvornice na Čukarici*, je Marković iz-javil, da tvornica sploh ni bila prodana. *Tiskanje obilicij* za vojno odškodnino je bilo vsled sklepa ministrskega sveta, ki je zahteval nujno izvedbo, v resnici drago. Radi *razdelitve zemlje hercegov-skim rodbinom*, pri čemer so se dogaja-je nepravilnosti, je bila odredjena takoj preiskava in se je pokazalo, da so inte-renti navedli več članov družine, ka-kor jih je bilo in s to goljufijo doseglj, da jim je bilo dodeljeno več zemlje. Dr. Marković ne ve, kako pride do tega, da se ga pozivlja na odgovor radi sleparij privatnih interesentov.

Koncem svojega govora je dr. Marko-vič paterljivo izjavil, da ni pričakoval, da bu po 20 letnem političnem delovanju ob-rekovan in napadan. A njegova vest je čista. Sklicujoč se na pokojnega Drasko-viča, pravi, da bo v smislu njegovih be-sed nadaljeval svoje delo. Radikalni so Markoviču neprestano ploskali. Skleni-li so namreč, da bodo glasovali za nje-govo nedolžnost, še predno so silili nje-gov zgovor. Pašić je tozadevno izdal že na včerajšnji seji radikalnega kluba stroga navodila. V opozicijskih kro-gih pa je izzvalo veliko nezadovoljstvo zlasti dejstvo, da je Marković vmešal v svojo stvar tudi pok. Draskoviča, hoteč dokazati, da je on (Marković) samo za-to obrekovan in napadan, ker se bavi s politikom.

Za posl. Markovičem je govoril posl. Voja Lazić

(zemlji), ki je z mnogostevilnimi dokazi iz Markovičevega privatnega razpisnega življenja utemeljeval tehtnost obtožbe, češ odkod sedaj bogastvo, ko je nuto-rično da dr. Marković ni bil premožen človek predno je postal minister. Govor-nik je poudarjal, da so očitki tako težki, da se jih ne da oprati z lepim govorom. Treba je objektivne preiskave in obje-ktivne sodbe pred sodiščem. Apellral je na zbornico naj obtožnico odobril.

Nato je bila dopoldnaska seja zaklju-čena.

POPOLDANSKA SEJA.

Seja narodne skupščine se je nadalje-vala popoldne ob pol 17. Prvi je dobil besedo demokratski

poslanec Slavko Dukaneč,

ki je uvodoma povdarjal, da naj današ-nja razprava razisti ne le žalitev pa-rlamentarca temveč tudi sramoto vse dr-žave. Obtožnice ni usmerila proti Mar-koviču nikakršna strankarska zagre-znost temveč samo ljubezen napram do-movini in državi. Laza Marković se naj ne skriva za vladino večino, ker ta na-čin zagovora ni časten. Srbija je žive-la svoje čase v znaku poštenja in spošto-vanja zakonov. Po vojni se je mentali-teta izpremenila. Moralni interesi celoga naroda zahtevajo, da se bivši minister Laza Marković izroči sodišču, pred ka-terim naj akusa oprati svojo čast. Go-vornik je nato razpravljal o posebnih

slučajih Markovičevih afer. Glede po-stopanja v zadevi sladkorne tovarne na Čukarici je kaznivost evidentna že iz načina, ker je Marković ukrepal proti izrecnim protestom referentov in stro-kovnjakov. Ukinjenje sekvestra nad Al-truistično banko je dr. Marković izvršil proti mišljenju posvetovalnega odbora in komisije za likvidiranje neprijatel-j-skih imovin. Ogromno imetje te banke je postalo po mirovnem dogovoru naša državna last, dr. Marković pa ga je vrnil Mađarom. Marković je za časa svo-jeja ministrovanja prodal sladkor iz skladišč na Čukarici. (Marković: To ni res!) Dukaneč mu odgovarja: «To je res. Ako dokažete, da govorim neradni-co, nemudoma odlošim mandat. V na-sprotnem slučaju storite vi isto!» Za tem je poslanec Dukaneč izločno govo-ril o slučaju tvrdke Teokaroviča. Mar-kovič se kot profesor prava pač zna br-niti in zagovarjati, toda uti je ostal, da je kriv. To je prepričanje vsakega prav-nika, pa tudi vseh, ki se sicer razumejo na pravo, pa imajo čut za poštenost. — Zato je dolžnost narodne skupščine, da ga izroči sodišču, ako sam ne amata potrebno, da gre pred sodnike. Izročitev drja Markoviča sodišču bo državi v vo-liko korist. Posl. Dukaneč je iznesel do-kumente v zadevi firme Teokaroviča, kateremu je dr. Marković kot minister pravde za reparacijske dobave obračun naval i milijon zlatih mark za 8.222.700 Din, dočim je bil ta čas odnos med zlato marko in dinarjem 1:18. — «Gov-spodje, ako se tako dela, zakaj se po-tem čudimo tej strašni korupciji, ki v-je da v naši državi, in nezdodam, ki prete-plovitvi vso našo domovino!» Mini-ster pravde je dopuščal, da so se izvr-ševali nezakoniti čini in jih je celo sam osežno izvrševal. Njegov zagovor glede vsega je absolutno enak ničli. Dalje je govornik kritikoval postopanje bivšega ministra o razdelitvi hrane v Hercegov-vini. V okraju, kjer je dr. Marković kandidiral so delili hrano, drugi krajji niso dobili nič, skoravno je bila takrat vsa država v stiskah za hrano. Doku-menti posl. Dukaneč so napravili glo-bok vtis in levica je burno ploskala, ko je končal svoj govor z besedami: Pred sodišče!

Za njim je poslanec Dušan Dimitrijevič

(zemlj.) v dolgem govoru razpravljal o aferah Laze Markoviča. Očital je radi-kalnemu klubu, da hoče osvoboditi Mar-koviča kazni, namesto da bi ga izročil na podlagi obtožnice sodišču, kar bi bilo v interesu javne morale. Za tem je go-voril obširno o odgovornosti ministrov ki je uvedena v parlamentarnem živ-ljenju vsega sveta. Porval je narodno skupščino naj se ne ozira na nobene politične razloge, temveč naj postopa pošteno in naj gre za tem, da najde krivce, ki škodujejo javnemu življenju in ugledu vse države. Naša država naj sprejme v svoj program idejo, ki jo leta 1880 starega tribuna Rajka Trajst-čica dovedla do tega, da je vzklilni: «Pravica in poštenje se v naši državi ne hosta ukoreninila, dokler na zidu skup-ščinske dvorane ne bo razpeta koža vsaj enega ministra!» (Burno ploskanje opozicije.)

S tem govorom je bila skupščinska seja zaključena in prihodnja odredjena za jutri dopoldne ob devetih s istim dnevnim redom.

Inozemske borze

21. februarja:

CURII: Beograd 7.25, New-York 578, London 24.00, Pariz 24.05, Milan 24.80, Praga 16.75, Budimpešta 0.0150, Bukare-šta 3.32, Solija 4.45, Dunaj 0.008125.

TRST: Beograd 28.00 do 28.00, Dunaj 0.0825 do 0.0830, Praga 67.40 do 67.80, Pa-ritz 97.25 do 97.75, London 100.10 do 100.35, New-York 23.20 do 23.25, dinar 28.50 do 29, uradni tečaj zlate lire 450.08.

DUNAJ: Borza radi bančnega štrajka ne posluje.

PRAGA: Beograd 43.875, Dunaj 4.88, Berlin 7.85, Rim 151.025, Budimpešta 8.75, Pariz 146.50, London 150.05, New-York 34.90, Curib 007.50.

BERLIN (v milijonih): Beograd 57.856, Milan 181.545, Praga 121.035, Pariz 179.550, London 18.045.750, New-York 4.180.500, Curib 728.117.

LONDON: Berlin 10.50, Pariz 102.40, Italija 100, Svica 2400.50, New-York 481.75, Dunaj 805.000, Bukarešta 700, Budimpe-šta 107.000, Praga 148.87, Varšava 28.000.

NEW-YORK: Beograd 127, Berlin 22.50, London 432.00, Pariz 425.50, Svica 1783, Italija 482.50, Dunaj 14.12, Budimpešta 31, Praga 200.75.

Okrog opozicijskega bloka

UGIBANJA, RAČUNI IN INTRIGE.

Pri definitivnem glasovanju za reko konvencijo je bilo v celoti oddanih 144 glasov, in sicer 123 za, 21 pa proti. Za ratifikacijo so glasovali radikalni in džemijeti, proti pa zemljoradniki in nekaj demokratov. Da slednji niso pred glasovanjem korporativno z ostalo opozicijo zapustili dvorane, je bilo vzrok enostavno nesporazumiljenje, kar je Ljuba Davidović takoj po glasovanju ugotovil.

Radikalnemu spletkarskemu aparatu, ki z enako vitrajnostjo deluje v Beogradu kakor v Zagrebu, je bila ta majhna zmeda dobrodošla. Beograjski tisk v radikalni službi si prizadeva iz muhe napraviti slona, interesantno pa je tudi pisanje zagrebškega «Obzora», ki je zdaj ves prepiran, da je blok radi «nesigurnosti in neodločnosti opozicije», ki se je pokazala pri glasovanju, nemogoče. «Obzor» je mnenja, da je možnost sporazuma in sodelovanja federalistov edino v tem, da se demokrati izjavijo za revizijo ustave, kajti «činjenica je, da celokupna opozicija brez radičevcev ne more zrušiti radikalne vlade, radičevi pa zopet ne morejo v parlament, dokler demokrati ne zajamejo novih volitev in revizije ustave».

Intrigantstvo se torej poslužuje dveh sredstev: v Zagrebu pritiska k pristanku za revizijo ustave, v Beogradu vabi v koncilije. Glavno besedo ima tu glasilo G. Ninčić. «Vreme», ki ugotavlja «težko situacijo vlade» ter poudarja, da se kombinacija nove radikalne - demokratske koalicije jemlja prav resno in so se navodno že pričeli razgovori med nekaterimi demokrati in radikali... Na to odgovarja «Demokratija» s popolnim demantijem in izjavlja: «DS pravilno shvača interese te države in se pogaja samo z opozicijo. DS niti ne mara, niti ji ogroženi državni interesi ne dopuščajo, da pristane na kakršnekoli razgovore o obnovi koalicije».

Kakor beleži beograjska «Pravda», nameravajo radikali v skorajšnjih dneh staviti demokratom resno ponudbo. Nato bi, vsaj kolikor lansirajo, prekinili z džemijetom, Pašić bi podal demisijsko in med sestavljanjem nove vlade bi se grupirala tudi nova vrstna večina. Za vsak slučaj se radikali obračajo tudi na — klerikalce. Če pa se jim vse izjalovi, si radikali obetajo vsaj ta uspeh, da prestrašijo džemijete.

V tej zvezi je interesantno zabeljiti hujšajoče pisanje «Slovenca», ki je na usta gosp. Korošca pred raz dnevi hvalil lojalnost gosp. Pribeševića, katerega danes proglasa za intriganta proti opozicijskemu bloku. To čakaže, da, da pri klerikalcih nekaj ni v redu, kar izhaja v ostalem tudi iz nesramnega napada na demokratsko stranko v «Slovenčevem» uvodniku, ki pravi, da je demokratska stranka «izvrševalni organ bančne skupine». In pod vodstvom tega «izvrševalnega

organa» hoče gosp. Korošec in cela SLS delati opozicijskega politika! V kategorijo teh mahinacij spada tudi napad beograjskih zemljoradniških «Novosti» na gosp. Pribeševića. Gospodje zemljoradniki sicer sami nočejo v opozicijski blok in se pripravljajo, da bi tudi proti novi vladi nastopili s raznimi demagogijami, smatrajo pa očividno za «izlajstvo», če bi kdo drugi ne hotel v opozicijski blok...

Najnovisti Radičev «Slobodni Dom» je zelo optimističen. Pravi, da obstaja ožji in širši opozicijski blok: Ožji šteje 104 poslance (50 demokratov, 22 «Slovencev», 3 Bunjevce, 18 muslimanov in 11 zemljoradnikov). Če bi se pristela še 2 črnogorska federalista, jih je celo 106. Širši blok pa bi všteval tudi radičevce. Slo je za to, ali naj ožji blok «enostavno stopi na mesto radikalne vlade in dalje vlada po — centralistični ustavi»? Na to sta Davidović in Marinković — pravi Radičev v «S. D.» — odgovorila negativno, in tako ta ožji blok postane revizionistični. Zda je samo se za to, da «revizionistični blok sestavi volilno vladno in da se takoj izvedejo volitve, naker se na osnovi narodove volje doseže končni sporazum...» — Radičevu pisanju, ki ni baš dosledno, odgovarja «Riječ» in glede «revizionističnega bloka» ugotavlja, da doslej še nobena stranka ni odstopila od svojega dosedanjega programa, ker so zato kompetentni vrhovni forumi strank, za DS njen glavni kongres. Ker Radičev v uvodnem članku svojega glasila ponovno povdarja, da je «Pašićeva vlada treba zrušiti radi korupcije, ki je sramotnejša in strastnejša kakor reško izdajstvo», priporoča «Riječ» kot edino sredstvo: odhod radičevcev v parlament. Sicer s svojo abstinenco le še nadalje direktno omogoča Pašićevu ravnanje in Radičeve grogovno besede vendar ostanejo le — besede.

Vesti o novih volitvah pričinja lansirati velikosrbski «Beograd». Po njegovih informacijah naj bi se parlament okrog 20. aprila odgodil, v maju pa bi radikalna vlada dobila mandat, da izvede volitve koncem julija ali početkom avgusta. «Beograd» obenem že fantazira o rezultatih in prisloja radikalom najmanj 140 mandatov; in če bodo Turci in Nemci vztrajali ob radikalih, utegne Pašić po volitvah razpolagati s 160 poslanci. To pa se ni vse: tudi Magličević obetajo 10 mandatov. Do konca aprila bi Pašićeva vlada rešila še sledeči program: razmejitev z Italijo, konzularne konvencije, trgovinsko pogodbo, ratifikacijo pogodbe o solunski luk, priprave za konferenco Male antante v Pragi, ki se vrši aprila, ter rešitev odnosov napram Bolgariji in Albaniji; v notranji politiki pa: proračun, invalidski zakon, tiskovni zakon, kmetijsko banko, sporazum z nemškimi in turškimi klubom ter razna rešitvena vprašanja. Program pa bi se lahko tudi izpremenil napram situaciji. Je itak račun brez krčmarja.

Ex lex na ljubljanskem magistratu

Ljubljana, 21. februarja.

Drugi mesec ex lex stanja na magistratu se bliža koncu. Pobirajo se občinske davščine. Ljudje se ta hip še ne upirajo. A potrpežljivost gre h koncu.

Kajti jasno je, da občinski svet ne more skleniti ne proračuna ne davščin za več nego eno leto.

Po § 37. občinskega reda ljubljanskega mora občinski svet vsako leto na podlagi inventarjev in računov sestaviti proračune o dohodkih in stroških občine pregledati in jih ustanoviti za naslednje leto. Ti proračuni se morajo najmanj dva meseca pred začetkom upravnega leta predložiti občinskemu svetu. Predno pa jih občinski svet razpravlja, jih mora razgrniti javno občanom na vpogled.

Glede izdatkov, ki niso pokriti iz dohodkov lastnega premoženja, sme občinski svet skleniti, da se pokrijejo z občinskimi davčninami.

Jasno je torej, da je vsako leto obenem s proračunom skleniti o davčninah, ki so ali doklade k direktnim davkom in k užitnim ali samostojnim nakladam.

Danes že ni takera sklepa za vsako upravno leto. Torej magistrat se ne pobira nikakih davščin.

Pokrajnska uprava, ki daje potihno zvoženemu gospodarstvu gosp. Periča, je n. pr. za znano davščino na ponočni obisk kavarn in gostlin, dala odobrenje kar za celo leto 1924. naprej. A tozadevnega sklepa še ni in torej tudi ni mogel biti v odločitvi predložen ali odobren po § 81. občinskega reda. Odobrenje pokrajnske uprave po § 81. občinskega reda sploh treba ni, ker ne gre za novo naklado, oziroma davščino. Pač pa treba, da je tu pravilno sklenjen proračun in na njegovih podlagi potrebno pokritje. Proti tem sklepom je dopustna občanom pritožba.

Famozno rešenje pokrajnske uprave, da se davščina na ponočni obisk lahko pobira naprej, je torej povsem v zraku. Tako bi pokrajnska uprava lahko kar sama uveljavila davščino, ki ji morajo občinski svet ne bo odločil. Pritožba na magistratu je nevaljena.

Zlaj naenkrat rinejo službeno pragmatiko v ospredje, a ne resno. Radičev ni bilo treba odlagati seje za proračun, marveč je bilo le treba odstaviti službeno pragmatiko z dnevnega reda!

Gospodje Stanovnik. Pre in drugi, vi se pač težko posvajate od mehkih blazin, kamor jih je položil goli slehaz naprednega spora. A to ne gre več naprej. Zlaj je že vlada odgovorna. In če se vlada ne lo zanima, da ustavi pobiranje davščin, si bo pomagalo prebivalstvo samo.

Položaj v Grčiji

r. Atene, 21. februarja.

Ker se je javilo v parlamentu za ležabo o plebiscitu nad 60 govornikov, je zbornica sklenila, da ne sme trajati noben govor več kakor 10 minut. Na večerajnji seji sta ministrski predsednik in vojni minister odgovarjala na pripombe republikancev, ki so se nanašale na nevarnost, ki bi je predi Makedoniji z beograjske strani, «ko bo Grčija s plebiscitom odlašala. Zadrževala sta, da se čim prej uvede triden režim, da se more grško vojsko dvigniti v položaj, v katerem bo lahko onemogočilo vsak vpad četašev.

Pozornost je vzbudila na večerajnji seji izjava posl. Mihailopoulou, da je jugoslovanska vlada takoj po povratku Venizelosa obvestila grško vlado, da ne nastanejo v medsebojnih odnosih obeh držav nikakara nesoglasja. Četudi bi bila v Grčiji proglašena republika.

Na današnji seji parlamenta je stavil bivši ministrski predsednik Gonatas v imenu republikancev najbi predlog, da se republika proglasi že takoj s sklepom parlamenta. Plebiscit pa naj to proklamirajo naknadno odloži. «Eleuteros Vima» objavlja daljšo Venizelosovo izjavo, ki izraža začudenje nad tem, da se hočejo republikanci izogniti plebiscitu. To pomeni prelom z obveznostmi, prevzetimi pred volitvami, in stoji v nasprotju z demokratičnimi načeli. S svojo zahtevo se pokazujejo republikanci kot pristavni državljani. V ostalem je Venizelos navedel, da se plebiscit izjavi za republiko, in je mnenja, da bo značilen večina za republiko okoli 150 tisoč glasov.

Zunanjepolitični koledar za januar

5. januarja: Venizelos izvoljen za predsednika narodne skupščine na Grškem.

8. januarja: General Debeney, direktor vojne akademije, imenovan za četa generalnega štaba francoske armade. Raoul Peret izvoljen za predsednika francoskega parlamenta.

9. januarja: Predsednik avtonomistične vlade za Italijo v Spjelrju umorjen.

10. januarja: V francoskem senatu izvoljen za predsednika Rieavenu-Martin Zavezniška vojaška kontrola v Nemčiji upostavljena.

13. januarja: Otvoritev zasedanja finančnega komiteja ekspertov v reparacijski komisiji z znanim govorom ameriškega delegata Dawesa. Francoski frank znatno pade. Angleški funt doseže 98 fr.

15. januarja: Da popravi finančno situacijo in ustavi padeo franka, predlaga francoska vlada te zahteve: represalije radi davčnih utajitev, varčevanje v državnih resorih, odloče naj se vsi predlogi, katerih izvršitev bi ponovno obremenila bužet, na celokupne davke se primakneta še 2 desetini.

Otvorilni govor v britanskem parlamentu. Prvi napadi Ramsaya Macdonalda in Lloyd Georgea proti Baldwinu.

18. januarja: Na interpelacije o zunanji politiki odgovarja v francoski zbornici Poincare in dobi s 446 glasovi proti 122 zaupnico glede zunanje politike (zasedba Poruhrja in režim v okupiranih krajih).

20. januarja: Štrajk železničarjev v Angliji.

21. januarja: Padeo Baldwinovega kabineta.

22. januarja: Macdonald ministrski predsednik Britanije in državni tajnik za zunanje zadeve, sestavi svoj kabinet.

Leninova smrt.

23. januarja: Francoska zbornica sprejme predlog o plačnem dopustu za ženo na porodu.

25. januarja: Podpis francosko-železniceva'ke pogodbe.

27. januarja: V Rimu se podpisile italijansko-jugoslovanske sporazum.

29. januarja: Konec štrajka angleških železničarjev.

Petrolejski škandal v Ameriki

Zakaj je moral odstopiti Denby.

V Združenih državah se je nekaj časa širila govorica o škandalu, ki da se je zgodil pri koncesijah petroleja, lasti mornariške uprave. Kmalu je vse ameriško novinstvo bilo polno najglasnejše polemike, prav ameriške, ki je še nekoliko bolj divja kot jugoslovanska. Končno so posegle tudi oblasti vmes. Sedaj se vrši kar pet državnih enket, ki preiskujejo afero. Narodna skupščina je votlala 100.000 dolarjev za stroške preiskave.

Škandal izvira iz avgusta 1922. Takrat je G. Fall, državni tajnik (minister) za notranje zadeve, dovolil družbi Mammoth Oil Company petrolejsko koncesijo v državi Wyoming, ki je bila pridržana mornariškemu ministru. Fall si je moral zato od svojega kolege, ministra za mornarico, najprej izposlovati pooblastilo, da sme nastopati svobodno tudi v njegovem imenu. Potem se je pogajal in sklepal z družbo Mammoth, ne da bi bil oddajo koncesije javno razpisal.

V isti doli je pa Fall oddal še drugo koncesijo na rezervacije, rezervirane mornariškemu ministru, v Kaliforniji, to pot E. L. Dohenyju, drugemu ameriškega petrolejskega magnatu. Ta gospod danes priznava, da je bivšemu državnemu podtajniku v naprej izplačal prav znatne svote.

Dogodek je tembolj senzacionalen, ker je Fall takrat, ko je nastopil ministrstvo, glasno zastopal ono ameriško strujo, ki zastopa v petrolejskih zadevah ameriški imperijalizem. To skupino vodi H. P. Sinclair. Fall je pričetkom lanskega leta hotel končati izmeno diplomatskih not radi petroleja med svojim prednikom Colbyjem in angleškim lordom Curzonom ter je proti angleškim petrolejskim družbam hotel izvajati represalije. Tudi je pred Federal Trade Commission ameriškega senata obdolžil Francijo, da dela v svojih kolonijah težave ameriškim družbam. To napadno obdolžitev je objavil pod vplivom Sinclairja.

Sinclairjev konzorci je pod pritiskom ameriškega uklada in ameriške diplomacije sploh pridobil sila važne petrolejske koncesije križem sveta, tako v Perziji, kjer ima monopol na vsem perzijskem severu; na Sahalinu, kar je imelo za posledico, da — Amerika ni priznala sovjetske vlade! Ko je Fall demisijsko in se vrnil v zasebno življenje, je skupno s Sinclairom prepotoval vso Rusijo in se zlasti dolgo zadrževal po Sibiriji in na Sahalinu.

Okrog prvo imenovane afere, Mammoth-koncesije na Teapot Dome, se je razvila polemika, nastalo je razburjenje, kajti neodvisni manjši proizvajalci petroleja v Middle-Westu (srednji zapadni Ameriki) so se pričeli glasno pritoževati. Truisti jih že dolgo dušijo, zlasti letos z ogromno nadprodukcijo in zniževanjem cen. Sedaj so od senata z odkritjem tega škandala dosigli soglasno resolucijo, da se Sinclairove in Dohenyjeve koncesije razveljavijo.

Izredno strastna polemika pa se je takoj zanesla tudi v politiko. Splošno je znano, da se ima ameriška republikanska stranka za svoje volilne uspehe zahvaliti ogromnim denarnim podporam trustov, Harding je bil in Coolidge je,

direktni zastopnik trustovskih interesov, dočim je Wilson trustee krotil. Demokrati so zahtevali v zvezi z vsemi temi škandali demisijsko mornariškega drž. podtajnika Denbyja, ki se je sedaj pred par dnevi res umaknil. Opozarjamo, da je prezident Coolidge pristavoval onim sedem kabineta, pri katerih so bile škandalozne koncesije odobrene. Tudi Hardingov spomin se pojavlja pri tej aferi, katero splošno imenujejo danes v ameriški javnosti «največji politični škandal, kar se jih je kdaj odkrilo!»

Republikanci se branijo, kakor se morejo, in pravijo, da ima tudi demokrat Mac Adoo petrolejske interese. Vlado osebe se baš menjava, poslovne dobe potekajo. Politični nasprotniki republikancev, demokrati, spretno porabljajo tu afero, ki bo imela v ameriškem notranje-političnem življenju še prav znatne in danes nepregledne posledice. Njeno razkritje utegne voditi k novi demokratski kampanji proti prepotentnim trustom.

Spominimo se pri tej priliki, da je cela genovska konferenca stala pod vplivom petroleja in da se je zblizanje z Rusijo takrat premotiralo le s tega stališča. Petrolej je tudi oni interes, radi katerega intervirajo države v Siriji, Mezopotamiji, Palestini, Perziji, Afganistanu, Turkestanu, Kurdistanu in kdovekaj. G. Fall in drugi ministri in »sotrudniki« so pri tem zase zaslužili okrog 20 milijonov angleških funtov, po dosedanjih cenah. Najbrže pa še mnogo več. Pri takšnih škandalih se razkrije vedno le manjši del.

V Ameriki je bilo doslej sicer dovolj korupcijskih škandalov. Dasi so bile udeležene vse struje, se mora vendar približati, da so demokratski v Wilsonovi dobi bili te boleznj prosti, pri republikancih pa je Roosevelt uspešno pobijal truste, to da zato tudi razcepil stranko. Sedaj so republikanci zopet edini, in evo, največji svetovni korupcijski škandal je razkrit.

Afera Laze Markovića in Velizarja Jankovića je proti tej svetovni petrolejski aferi malenkostna. Ima le to razliko: Ameriški senat je soglasno sprejel razveljavljanje korupcijskih koncesij in uvedel preiskavo, radikalni klub pa soglasno izrazil Markoviću zaupanje; in Jankovičeva stvar je v javnosti ostala sploh neopažena, čeprav mu je njegov pravdni nasprotnik pred sodiščem dokazal vrsto težkih nepoštenosti. V Ameriki tudi poznajo korupcijo, še večjo. Toda če je razkrita, vsaj slede politične posledice, slede obsojda javnosti. Denbyji odstopajo rod pritiskom javnega mnenja. Naši Velizarji pa mirno lahko dalje spe spanje pravičnih.

Politične beležke

+ SKS in NSS v radikalnih okoliš. Zeleni generali v Ljubljani in ljubljanski feldcujmajstri NSS neprestanu slepe svoje prišaste, da se niso udinjali radikalom. Dočim «Narodni dnevnik», ki je baje istočasno glasilo radikalov, SKS in NSS, poziva ljudi naj pristopijo v radikalno stranko, pišeta «Kmetijski list» in «Nova Pravda», da namečeta svojim bralcem peska v oči, proti NSS. Ekspozent SKS in ekspozent NSS pri «Narodnem dnevniku» pišeta torej vsak dan ponoči za radikale, enkrat na teden pa za SKS, odnosno NSS. Ze to dejstvo zadoštuje, da vsakdo vidi, da je njihovo glavno delo na strani radikalije, ki sedaj hodi okoli s krinko «neodvisnosti», dokler ne bo bila ura volitev. Voditelji SKS in NSS morajo seveda vedeti in videti, kaj bi ob volitvah list, ki ga plačuje radikalna blagajna pisal za SKS, agitiral za narodne socialce? Ali bo en dan se boril za eno, drugi dan za drugo itd. od starih v konzorciju zastopanih strank? Ali bo na ljubo prijaznih nosov naših zemljoradnikov opustil agitacijo za radikale? Kdo se ne smeje? In kdo ne vidi, da skušajo radikali s svojim konzorcijem le pridobiti tal za svoj list med pristaji SKS in NSS, da jih bodo v odločilnem trenutku lahko vzeli pod svoje partizanske topove? In takrat bi SKS in NSS, tudi če bi hoteli drugače, ne preostajalo nič drugega nego se podvrže radikalnemu diktatu, saj jim povrh vsega radikali tiskajo še njihove službene novine «Kmetijski list» in «Nova Pravda» iz teh ugotovitev logično izhaja, da famozni konzorci «Narodnega dnevnika» in tkzv. dogovor med voditelji SKS in NSS na eni strani ter, Ravniharjevi in radikali na drugi strani nima drugega smisla, kakor pripeljati naivne pristaje prvo imenovanih strank pod radikalni jarem. Na, se gospoda zeleni in «ta plavi» generali še tako perejo, činjenice govore in nezprosna logika dokazuje, da so njihovi izgovori — prazni.

+ Jesenice v klerikalnem žetodcu ne dajo miru. Pred vsem se SLS brani z lažjo, da ni ona vzrok razveljavljenju socialističnih list. Kriva je seveda neodmnošt vodstva socialistov, a ovdobso povzročili klerikalci in to zadnji list. Tudi ni res, da je «40 tkzv. socialistov» volilo JDS. Kajti v svoji zaslepenosti so organizirani socialisti pazili s patrolami, da bi se ne «spuzabili» njihce od njihovih pristavev in šel voliti. Za to kontrolo za služijo socialistični voditelji papežev blagoslov, kajti ona je rešila klerikalce. Najbolj smešno pa je napadanje na član «Narodnosocialne zveze», da so volili z JDS. Ta zveza je strokovna organizacija, ki ni strankarska in se tudi ne sme uporabljati za strankarstvo. A njeni člani lahko v političnih vprašanjih nastopajo svobodno po svoji vesti. In ker samo tepci verjamejo, da je JDS kapitalistična stranka, pač pa se vsak delavec,

da sta katoliški klerus in reakcija že stoletja vedno roko v roki zatirala ljudstvo in ni danes to v bistvu nič drugače, to pač volili JDS. Vidi se, kako skupni nastop narodno in socialno čutečih bož klerikalce.

+ Zanimivosti «Slobodnega Doma». Stjepan Radić beleži v «Slobodnem Domu», da mu na Dunaj prihajajo stranske vesti o tiraniji radikalnega režima, zato sporoča: «Po reškem izdajstvu in parcelaciji se ne sme nikakor zgoditi, da bi Pašić še tri leta davil, pljačkal in parcelliral. In zato bo hrvaško narodno predstavništvo, ako mu Bog da, ukrenilo, da to Pašiću ne bo mogče uganjati nit 3 tedne več. Naravno, da je to istotake odvisno tudi od «srbskih demokratov, usrobito od Ljube Davidovića». Torej se tri tedne, ali niti ne, če Bog da — in Davidović... Zakaj raste dinar? Tudi to tem ima «Slobodni Dom» svojevrstno pojasnilo: Zato, ker se federalisti blok pripravljajo, da vrže Pašića, prevzame vladno in provede svobodne volitve. In za to slučaj so angleški in holandski kapitalisti z milijoni funtov in goldinarjev pripravljeni, da jih investirajo na firvatskem in v Bosni. Vžile temu dostavlja Radić, da je porast dinarja «vrlo opasen nego za trgovce temveč tudi za kmetke gospodarje». Dosledno temu bi torej federalisti z radičevci na čelu, ne smeli na vlado, vsaj tako dolgo ne, dokler ne «ure dolo čim stalneje valute, da denar ne bo kakor lotrija», kar tudi obeta «Slobodni Dom».

+ «Samouprava» grozi. Glavni radikalni organ z dne 20. t. m. prinaša članek, naperjen seveda proti demokratom. Obtožuje in grozi, očita renegatstvo, ker DS z ostalimi opozicijskimi skupinami pripravljajo propast radikalni stranki in ji preseka delo, ki ga je «radikalna stranka izvedla za blagor naroda in države, žrtvujoč svojo popularnost». Tu gre za celokupno bodočnost naroda in države, i za ekonomsko i politično, izjava «Samouprava» in patetično zagotavlja: «Proti temu se bo radikalna stranka borila, da ne odstopi mesta brezvestnosti onih, ki mislijo kovati železo za svoja strankarska kupčevanja. Radikalna stranka bi to smatrala za krvavo in strašno izdajstvo nad narodom in to državo, s takim grehom pa si neče obtežiti vesti...» «Samouprava» hoče s tem povedati, da radikali ne bo zlepa spravili z vladne klopi, kar bi se v ostalem vedelo tudi brez njenega deklaratoričnega članka. Ima pa še drug namen: da skuši višje odločilne faktorje prepričati, kaka nesreča bi bila za državo, ako bi se radikali morali umakniti demokratom, ki se večejo s takimi političnimi elementi, ki ne spadajo na vlado. Članek je v celoti avtentičen dokument radikalne zagate, ki je menda še huja kakor se zdi.

+ Nemci triumfirajo. Padanje francoskega franka je izzvalo med Nemci, tudi pri nas, prave salve navdušenih slavospevov usodi, ki tepe — kakor oni mislijo — tudi Francoze enako kot Nemce. Ze se jim zdi, da bo francoski frank sledeči nemški marki. Novosadski «Deutsches Volksblatt» priložuje vse polno najrazličnejših vesti iz Francije pod takimi naslovi: «Ausverkauf in Frankreich», «Der Todessturz des Francs» in podobno. Menimo, da se Nemci prezgodaj veselijo.

+ V grobu se bo preobrnil pokojni Wilson. Pravi «Odjek», ko bo zvedel, kaj se je zgodilo z Reko. Reče je celo leto sanjal o Reki, ker smo mu mi napolnili ušesa z zgodovinskimi podatki, s statističnimi in ekonomskimi razlogi, sedaj pa v naši lastni narodni skupščini čitamo pismo «nacionalnih delavcev», v katerih dokazujemo, da Reka ni naša in da nam je nepotrebnna. Dr. Ninčić je namreč prečital pismo nekega «nacionalnega delavca», ki pravi, da je Reka po jeziku italijanska in nam sovražna. Ta «delavec» je neki Amrovič, ki sicer opravlja službo — italijanskega konfidenta...

Po svetu

— Pašićev v Spaniji ni nič manj ne strpen od italijanskega. Eden največjih španskih dnevnikov «Heraldo» je objavil kljub prepovedi cenzure članek, ki kritizira delo današnje fašistovske vlade. Ta je odgovorila s tem, da je list za nedoločen čas ustavila.

— Prve volitve v Podkarpatski Rusiji. Prihodnji mesec bodo prve volitve v parlament v Podkarpatski Rusiji. Ta pokrajina je silno trpela zaradi vojne in je bila še v prejšnjih dobah kulturno in gospodarsko zelo zaostala, zato so se volitve tako zavleklo.

— Sklepi baltičske konferencie. Poročali smo že, da se je vršila 16. in 17. febr. v Varšavi konferenca zunanjih ministrov Poljske, Estonke, Finske in Letške. Konferenci je predsedoval poljski zunanji minister grof Zamojski. V oficelnem komuniqueju, ki ga je v tvek izdala poljska brozajna agencija, se zatrjuje, da je vlada na konferenci popolna enodušnost v stremljenju po poglobitvi medsebojnih gospodarskih odnosov na konferenci zastopanih držav, in teja, storiti vse za ohranitev miru. Konferenca je sklenila postopati tudi v bodoče sporazumom v vseh skupnih zadevah in je tozadevno izdelala posebno konvencijo, ki bo predložena sedaj prizadetim vladam. Obenem je bilo sklenjeno sklicati posebno izvedeniško komisijo, ki bo imela vsilogo omogočiti čim tesnejše medsebojne politne in brozajne zveze in čim ožji kontakt med poročevalskimi agencijami vseh štirih držav. Prihodnja konferenca se bo vršila v Helsinkforsu, glavnem mestu Finske.

Naši kraji in ljudje

Usoda jugoslovenskih književnikov

V letošnji peti številki zagrebške «Nove Evrope» priobčuje dr. Kuzma Tomašič zanimiv članek o usodi naših književnikov. Pisatelji zaključki so porazni. Iz njih izhaja, da umirajo književniki v cvetu svojih let, predno dozori in da je njihova smrt navadno posledica jetike. Statistika o usodi naših književnikov temelji na raziskavi, ki jo je izvedel dr. Kuzma Tomašič. Raziskava se bližajo naši dobi. Sorazmerno pogosto sušica med književniki večinoma ni posledica meddelav v tiskovnih. To pomeni, da živi naš književnik v slabih materialnih razmerah kakor fabrični delavec.

Vendarle tuberkuloza ni kosila vedno tako strašno brezobzirno med jugoslovenskimi književniki kakor danes. Če premočimo dolgoletno življenje srbskih, hrvaških in slovenskih pisateljev in pesnikov v prejšnjih časih, vidimo, da niso umirali tako mladi in da so mogli urešiti vsaj nekatere svoje namere, ker so bili v ugodnejšem socialnem položaju. Od 15. do 19. stoletja je rajalo življenje. Od 19. do 20. stoletja je trajalo življenje. Umiranje književnikov v mladih letih začenja šele s 20. stoletjem in prvi jugoslovenski pisar, ki pade sušici v krevlje, je Zaharija Orfelin, srbski prosvetni delavec 18. stoletja, ki je umrl leta 1793. V Benetkah iztaja «Slavensko-serbski glasnik», prvi književni časopis med južnimi Slovenci. Orfelin je umrl kot berač v Sreem Sadu.

Pozneje se je življenska doba književnikov bolj in bolj krčila. Tuberkuloza se je pojavljala vedno čedalje. Nekak nivo je dosegla v dobi romantike. Takrat je pogosto tudi Srba Branka Radičevića, ki je umrl komaj 29 let star.

V poznejšem času se statistika o smrti književnikov radi tuberkuloze še bolj moči. Starostna borba pisateljev in pesnikov postaja vztrajna. Sušila mora in davi kakor da je vzela življenja književnikov v zakup. Poleg mnogih drugih književnikov si najdemo med njimi hrvaški Srba Vukoslava Ilića, ki izlilne v 32. letu, Janka Veselinovića, Svetozara Čorovića. Še prej sta zapadla jetiki srbski socialistični reformator Svetozar Marković ter celo lovskeški orel Peter Petrović Njegoš.

Kakor med Srbi, je sušica pobirala svoje žrtve tudi iz vrst hrvaških književnikov. V prejšnji dobi je umrl za tuberkulozo Josip Kozarac, Venceslav Novak, tik pred svetovno vojno pa A. G. Matko. To so seveda samo nekateri primeri, kajti vsa umirajoča književnikov za sušico je tako dolga, da zadržuje že teh par primerov za sliko zdravstvenih razmer naših književnih delavcev. Zelo trdo je tuberkuloza posegla tudi v vrste slovenskih književnikov, kajti za njo so poleg Jurčiča, Jenka, Ketteja, Murna in Cankarja umrli že mnogi drugi.

Če primerjamo življenje naših književnikov z življenjem pisateljev in pesnikov drugih narodov, vidimo, da dosežejo naši književniki komaj polovico ali celo enotretjinsko starost. Klasični so navadno živeli zelo dolgo. Sofokles je živel 91, Dante 56, Shakespeare 52, Goethe 83, Hugo 83, Dostojevski 63, Tolstoj nad 90 let itd. V primeri z našimi književniki vidimo, da so pesniki velikih evropskih narodov povprečno dosegali 60. leto, dočim veljajo naši književniki med 30 in 40 letom.

Iz tega je tudi razvidno, čemu je delo naših književnikov tako fragmentarno. Tuberkuloza sicer ni specijelno književniška bolezen, temveč bolezen sloma. Vse gospodarske in življenske zmožnosti. Odtod postajajo naši književniki sušični. Pri nas književnik ne more živeti od svojega poklica, tudi če je še tako gojalen. Po navadi se mora prijeti kakor drugega dela, ki ga telesno in duševno popolnoma izmaga, da naposled mora podleči prerani smrti.

Tuberkuloza naših književnikov zasluži našo pozornost tudi radi negativnih in temnih sledov, ki jih ostavlja v delih pisateljev in pesnikov. Mesto vedrine nahajamo pri naših književnikih mračnost, obup in duševno razsekanost. Taka književnost nene more uplivali vedno na čistočnejšo občinstvo, temveč ga napolnjuje z malodušjem. Narod, ki hoče dobro književnost, mora torej v prvi vrsti dostojno situirati svoje pisatelje in pesnike. Šele potem ima pravo trljati od njih literaturo brez pesimizma.

Drobiž

Ljubljana, 21. februarja.

Vedno vesel in marljiv kakor mravlja, je skozi vse dni v tednu hlapec Janez B. poganjal svojo «luco» po Tržaški cesti in drugih bolj ali manj blatnih potih. Ob sobotah zvečer pa je navadno potrpel živahnega konjčka po vratu, se okrenil in stegnil roko, v katero mu je gospodar položil tedenski zaslužek. To se je ponavljalo teden za tednom in naš Janez je po prešteti modrih «koručev» vedno zapadel v globoko premišljevanje. Čez hip pa se je odločil in se je sedel za mizo v gostilni, kjer je študiral vinke barve in užival sladkosti dobre kapljice. Preteklo nedeljo pa ga je omanil novarni predpustni čas in je zavil se v Rožno dolino, kjer so rajali olupčevalci lepe dolinice. Ker pa ga gostje niso sprejeli ravno s prevelikim veseljem, je znešel svoje razočaranje nad nedolžnim steklom v bližini vrat in ga razbil z golimi rokami na drobne kosce. Kaj zato, da je bilo vredno par Janezovih tedenskih plačil? Saj se mu ni smilila niti lastna roka, iz katere je potekalo curjalo nekaj evričkov podobnega. Po končanem napornem delu ga je prijel mož postave in zavalil s seboj. Na stražnici mu je človekoljubno lrpal roko in je Janez po dolgi pridici prišel do zaključka, da bo v naprej božal raje samo svojo «luco», ne pa več gostilniških hip.

V Putrlihoi gostilni na Dolenjski cesti je imela natakarka Ančka ljubeno navado, da je najprej potegnila svojim gostom, potem pa na gospodinjin račun se sebi. Če svojočeno je zmanjkalo gospodinji iz omare več prstanov, srebrna ura in nekaj perila. Pred nekaj dnevi pa je hrizna gostilničarka opazila, da ji je odšel iz iste omare tudi 1000-dinarški bankovec, ki se je na nerazumljiv način ujel v Ančkin tep. Ančka ga je takoj v sosedni gostilnici raztelesila v 100-dinarške metalčke in spravila potem številni novi zarod v kataljico. Sumljivo sfratanje v kataljici pa je čula oškodovana gospodinja in posledica njenega dobrega sluha je bila ta, da so tudi živahno Ančko kmalu spravili na varno.

Prečudna so pota čenške previdnosti! Živko T. z Gorenjskega, daleč pod Karavankami, se je zadnjič odločil, da gre po dolžnih mesecih zopet pogledat v Ljubljano. Nekaj dni popreje pa je odpeljal na neko adresi v Ljubljano skrivnostno pismo, ki ga iz bogzna kakih vzrokov ni pokazal svoji ženi. Žena pa je tudi iz bogve kakih vzrokov napisala kar tri pisanja in jih ravno tako skrivoma oddala, kakor g. Živko svoje. Vlak je pripeljal na ljubljanski kolodvor. Vsečel se svoje prostosti, se je Živko kmalu preril skozi gnečo in raztegnil roki v širok objem. Pred njim se je smehljalo blaženo poznanstvo nekdanjih dni. Takrat pa, o ironija usode! Živko je padel namreč v objem svojim trem tetkam, katere so spravile na kolodvor skrivnostna pisma njegove žene. Nastala je burna zmešnjava in razočaranje je bilo še večje za Živkova, kakor za njegovo nepozabljeno Nino. Vse, kar se mami, ka zvedela po posredovanju tet sedaj še njegova žena.

Demokratska stranka in dobrovoljci

Znano je, kako radikalna vlada kaže partizansko ost proti bivšim legionarjem, ki se nečejo udejati njenim partijskim interesom. Nedavno je demokratski poslanec iz Like dr. Gjorgje Branković pred narodno skupščino s krasnim govorom ilustriral nevolje dobrovoljcev in škandalozno postopanje nehalne radikalne vlade. Dočim je srbska vlada leta 1917 na Krlu v deklaraciji obetala vsem dobrovoljcem, brez razlike profesije zemljo od treh do pet hektarjev, krši danes besedo in se odtrsa od dobrovoljcev kjer le more. Dr. Branković je navedel izjavo nekakega radikalnega ministra za agrarno reformo, ki je v svojem ministru dejal, da so dobrovoljci največja nadloga v naši državi in da jih bo s kopiti razgal. V ministru za agrarno reformo se nahaja 10.000 neurešenih prejšnjih dobrovoljcev za obetano zemljo, pred ministrom se dobrovoljci zbirajo kakor prosjaki, in jim nihče ne privošči niti besede, dočim radikalni advokati pri ministru intervirajo za agrarne magnate proti dobrovoljcem. Dr. Branković si je v Vojvodini na lastne oči ogledal mizerijo koloniziranih dobrovoljcev: stanovati morajo v svinjskih kolihah, njih otroci pa ginejo in umirajo od pomanjkanja. Radikalni favoriti grof Čekonjić, svest si zaščite pod radikalno vlado, stresa nad dobrovoljci svojo ošabnost, češ: «Postavite si hiše na koleh, da se čim prej odurite!» Učitelj Mileta Ružić, uradni agrarne direktorje, je v Cesteleku v Banatu vzorno koloniziral svoje rojake Ličane, uredil lepo kolonijo in s donosniki — za nagrado so ga radikalni pred volitvami aretirali in zaprli, njegovim tovarišem pa odvzeli zemljo. Vse zato, ker so agitirali za demokrate.

Češkoslovaški in Romunija staviata v državni proračun visoke postavke za dobrovoljce, pri nas pa radikalna vlada prevrača to državno vprašanje in preganja dobrovoljce, ki se ji nečejo udejati. Četudi krška deklaracija ni obetala zemlje le radikalcem marveč vsem dobrovoljcem in četudi je takrat predsedoval kr. srbski vladni isti Pašić kakor današnji radikalni. Apol demokratskega poslance dr. Brankovića in za njim še Trifunovića je v parlamentu vzbudil najgloblji dojem.

Ubežna prijateljica

Zgodilo se je v Beogradu, kjer so take reči ravle dogajajo.

Izvošček Aleksander Stanković, stanujoč v Slavniški ulici 17, je doživel nekaj česar nikdar v življenju ni pričakoval. Imel je namreč «prijateljico», neko Milico Živkovića, ki jo je smatral za najljubše tovarišico in je živel z njo zelo intimno; tako intimno, da se je ona čutila v njegovem stanovanju popolnoma doma.

Pred kakimi 12 dnevi se je Aleksander vrnil zvečer domov v najljubšem razpoloženju, ker je naš pričakoval, da ga doma čaka Milica.

Ko pa je vstopil v stanovanje, ni bil zelo iznenaden: Milice ni bilo nikjer. Toliko pa se je, da se je deklica kam skrila, da bi ga potem tem prijetneje iznenadila. In šel je iskat najprej v omario. Zlaj pa je bil razočaran in iznenaden: omara je bila prazna. Izalnilo je tudi 500 dinarjev, ki jih je hranil v omari.

Človek bi pričakoval, da bo šel Aleksander prav hitro na policijo, da prijavljuje in prijavi morda do svoje oblike in svojega denarja, ki mu je nujno potreben na aren. Ali Aleksander je človek svoje vrste: čakal je še celih 12 dni, da se mu Milica skesana vrne

v naročje. Ko je vendar ni bilo, je slednjič odšel na policijo, kjer so mu obljubili, da storijo vse, da najdejo ubežno Milico.

In tako je sedaj edina Aleksandrova tolažba, da mu policija pripelje nazaj izgubljeno «prijateljico».

SMRT NAJSTAREJŠEGA SVEČENIKA V JUGOSLAVIJI

Kakor smo že včeraj kratko poročali, je v Dubrovniku umrl generalni vikar don Mato Pišta, star 95 let. Pišta je bil najstarejši svečenik v naši državi. Z njegovo smrtjo je izgubl Dubrovnik eno izmed najzanimivejših svojih osebnosti. Pokojnik je bil znan daleč naokoli po svojem zdravem satiričnem duhu, ki je bil prava kvintesenca stare dubrovnške kulture. — Za časa srbsko-hrvaških bojev v Dubrovniku je ljuto napadal Ivana Stojanovića, ki je niti le spore. Pišta je tudi pisal. Sodeloval je v Supilovi «Rdeči Hrvatski», kjer je budil silno zanimanje s svojimi duhoviti «Razgovori na Poljanu». Do zadnjih trenutkov je bil Pišta v posesti svoje humoristične zillce ter je umrl z zabavilcem čez smrt na ustnih. Blag pokoj njegovi vedri duši!

Modne predmete, kakor ovratnike, kravate, samovoznice, nogavice, naravnice, dalje srajce in vse perilo kupujte pri
konfekcijski tovarni
Drago Schwab, Ljubljana

Dopisi

ŠISKA. V nedeljo dne 17. febr. je priredila Narodna čitalnica v Šiški proslavo 75-letnice smrti velikega pesnika France Prešerna. Slavnostni spored je obsegal poklonitev, pesniku, petje in recitalo Prešernovih in drugih pesmi. Nastopil je čitalniški moški pevski zbor ter solisti gg. Burja P., Berlot in Subelj. Z nastopom pevkega zbora smo bili prav zadovoljni, solisti so nas pa naravnost očarali. Z večerom roko je soliste na klavirju spremljal dirigent Neffat. Prezreti tudi ne smemo deklamatorjev, ki so z vso dovršenostjo in polnim razumevanjem prednašali lepe Prešernove pesmi. Recitali so: gđice: J. Burjeva in Kovčeva ter gg. Jan in Erman. Vsi so bili tople odobravanje navzočih. Prireditelj je bila res prvovrstna in je delala prirediteljem kakor tudi Šiški vso čast. Zal, da obisk ni bil tak, kakor je bilo želeli. Upamo, da nas Čitalničarji v kratkem zopet presenetijo s kako prireditvijo.

JEZICA PRI LJUBLJANI. V soboto, dne 23. februarja ob 8. uri zvečer se vrli v holi na Jezici sklopično predavanje Zveze kulturnih društev. Predava dr. I. Lah o izletu na Češkoslovaško. Lepe slike Prage, čeških krajev, slovaških planin in narodnih noš bodo kakor običajno privabile k predavanju mnogo poslušalcev. Vstop je prost.

IG. V nedeljo dne 24. febr. gostuje Kulturno društvo iz Barja v Sokolskem domu na Igu. Na programu so razne peske točke mešanice, čenškega in moškega zbora, ter dve dramatični igri. Predstava se vrli popoldne in zvečer.

LITJA. Malokdaj se oglašimo iz našega kraja in čitalni «Jutra» upravičeno mislijo, da Litija spi zinsko spanje. A temu ni tako. Kakor povsod drugod, predmirja je tudi nas predpust. — Po dveh predstavah dramatičnega odseka Sokola «Valerija» in «Bucek v strahu», v katerih sta naslovi vlogi igrala gđ. Vera Damjanova in g. Vojko Sribar z vso dovršenostjo, nas je litjski klub «Muh» presenetil s krasno uspešnim plesnim večerom. Marsikdo ni verjel, ko so je znašel v okuano okrašeni dvorani Sokolskega doma, da zmora četvorica ljudi ustvariti v par dneh toliko velikega. Res nismo imeli izra mirnih časov tako luksljozne a vendar prijetno domače prirediteljice.

ve, kot nam jo je nudil se mladi klub Pevsko društvo «Lipa» nam je pa preteklo soboto nudilo prav animiran plesni večer s petjem in je g. predsedniku Bezeljaku, kot povodju g. Jeruba na dobri misli take družabne prireditve pad čestitati. In še mnogo drugega norega se sedaj pripravljajo v Litiji, a izdati pregodaj ne smemo, ker je vse v mračnem iskanju za kostumi za veliko maskarado, ki se vrli v kratkem. Zato poročamo družici kaj več.

TRBOVLJE. Halo... se veste?... Trboveljsko prost, gasilno društvo vabi vse dobrotnike, podporne člane in prijatelje gasilstva na «Družabni večer», ki se vrli v prostorih g. Kukenberga v nedeljo dne 21. febr. ob 7. uri zvečer.

RIBNICA. Vabimo na lovski ples, katerega priredi lovski družba «Črni vrh» dne 24. febr. v Ribnici s sodelovanjem godbe Dravske divizije. Čisti dobiček je namenjen zelenemu križu.

KAMNIK. Podružnica Jugosl. Matice v Kamniku ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo dne 24. febr. ob 11. uri dopoldne v občinski posvetovalnici. Podružnični odbor vabi mestno in okoliško prebivalstvo, da se v največjem številu udeležijo občnega zbora narodno obrambnega društva, koga delovanje je ravno v sedanjem času najbolj potrebno.

SKOFJA LOKA. Sokol je uprizaril v nedeljo vesoljro «Vražji Rudi», ki je bila jako dobro obiskana. Pohvalno je omeniti zlasti g. Burdycha v vlogi revitelja, g. Mažovca kot uradnega slugo in Celjarja kot ministrskega svetnika Finkendorfa. Tudi ostale vloge so bile deloma dobro zasledene in igrane. Scenarija je bila prav dobra. — Sokol je prireditelj tudi že plesni venček, ki je kaj dobro uspel. Za pustno nedeljo pa se pripravila v Sokolskem domu veliki maskaradni ples, ki bo nekaj posebnega.

ZABNICA PRI SKOFJI LOKI. Zadnji čas so se jeli pojavljati pri nas radikalni in samostojni agitatorji. Klerikalni itak nihče ne opravlja in si niti ne prizadevajo. Toda mi smo trdni in se držimo krepko svojih demokratskih načel, v smislu katerih vzorno deluje naše pevsko društvo zlasti pa dramski odsek, ki je to sezono priredil že več igrokazov. Ker pri nas še ni samostojnega sokolskega društva, smo kot člani priključili naš čemlo Sokolu. Naš fantje se pri njem dejanski udeležujejo, stariji ga pa podpirajo po svojih močeh. Pri zadnji predstavi «Na krivih potih» so se naši fantje in dekleta posebno odrezali. Pokazali so resen smisel za prosvetno delo med svojimi ljudmi in s tem dali resno kritiko angažerjem ljudskih iger v sedanjih meznariji. Te konkurence pa se ne bojimo in bomo ali preko nje. Naš fantje naj le vztrajajo, kajti v mladini je moč in naš spas in Zabnica bo ostala napredna kakor že od nekdaj. Vse agitatorski trud raznih klerikalnih stranki nas ne bo premotil, kakor nas ni premotilo obljubljanje g. Brodarja in njegovih tovarišev.

JEZERSKO. Naš gospod župan, ki je obenem cerkovnik, izvršuje v meznariji, ki je last cerkve, med drugim tudi več koncesioniranih obitov. Lansko leto je otvoril s pomočjo ožjih sodelavnikov celo gostilno. Kljub temu pa še danes ni označil svoje firme na tunaj, čeprav to obrtni red izrecno zahteva. Oko postava, kje si? — V zadnjem dopisu je vrnil tiskarski škrat par napak, ki motijo smisel besedila. Mesto gode naš «kant», se mora pravilno glasiati na, «skant» (star gorenjski izraz za neko godalo); mesto «katehetični» pa «kathetini» bokinji.

ŠMARJE PRI JELSAH. Okrajni zastop je kupil vsem šolam šmarnskega okraja stensko zemljevid kraljevine SHS z naročilom, naj se mladina dobro spozna z našo prelepo domovino. Za velikodušni dar v znesku 4400 Din je izšel okrajni šolski svet načelniku gosp. F. Ferlicu iskreno zahvalo.

Rešimo sokolski Tabor!

dal pri nas belega dne. Culi smo sicer že davno, da je preveden njegov prekrasen, nenavadno zanimiv roman, edini te vrste, «Jin-rive», ki ima aktualen pomen in črpa svojo snov iz svetovne vojne, roman, po katerem bi gotovo pridno segala predvsem inteligenca, pa tudi nižji sloji, a delo še danes ni izšlo. Zaljubljeni se bojijo «debelih» knjig, ker povzročajo mnogo stroškov, vendar pa bi stori prevažneec in založnik veliko kulturno delo, ako bi vpeljal pri nas Čapka-Choda. Kdo ve končno, če bi ne bil založnik tudi v gmothem oziru prijetno iznenaden!

Praprotnikov slovensko-nemški slovar. Predelal dr. Josip Tominec, ravnatelj gimnazije v Mariboru. — Nemško-slovenski slovar za domače in šolske rabe. Sestavil dr. Josip Tominec, ravnatelj gimnazije v Mariboru. — Služaj 788 str., vel. 8°. — V Ljubljani, 1918. in 1924. — Natiskala in založila ig. pl. Kleinmeyr in Fed. Bamberg, d. z o. z. Ljubljana. — Početki tega dobro znanega slovarja segajo v leto 1884, ko je pri Blazniku v Ljubljani izšel Kekov «Mail Besednjak slovenskiga in nemškega jezika». Ta «Mail Besednjak» je prišel v svoji 4. izdaji leta 1874. v založbo ig. pl. Kleinmeyra in Fed. Bamberga, obširno pomnožen in popravljen po Andreju Praprotniku. V novi obliki je knjiga ušla 3. in 6. izdaji, med tem pa je vendar toliko zastarela, da je moralo založništvo l. 1908. poveriti dr. Josipu Tomincu prireditelj nove izdaje. I. del je izšel l. 1918. iz piete se kot «Praprotnikov slovar», v resnici pa

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Petek, 22.: «Hamlet», A.
Subota, 23.: «Tri maske», «Smečne predstave», «Priljudni komisar», Izv.
Nedelja, 24. ob 15.: «Mogočni prstan» Zmizane cene, Izv. Ob 20.: «Osina žena», Izv.
Ponedeljek, 25.: «Deneški trgovci», B.

Ljubljanska opera.

Petek, 22.: «Tosca», B.
Subota, 23.: «Gospodovski sen», Ob 3. pop. Dijaška predstava.
Nedelja, 24. ob 15.: «Mignon». Zmizane cene, Izv.
Ponedeljek, 25.: Zaprto.

Šentjakovski oder v Ljubljani.

Nedelja, 24.: «Vražji Rudi».

Celjsko gledališče.

Petek, 22.: «Mamzelle Nitouche», Izv.

Mariborsko gledališče.

Petek, 22.: Zaprto.

Subota, 23.: «Pri treh mladenkah», B.

Ljudske predstave v Ljubljani. Drama uprizaril v nedeljo popoldne Milčičeva «Mogočni prstan», opera v soboto popoldne «Gospodovski sen», v nedeljo popoldne pa «Mignon». Vse tri predstave

so pri znižanih cenah. Na «Mignon» v nedeljo popoldne zlasti opozarjamo izvenljubljanske občinstvo, ki si lahko še v naprej naroči vstopnice pisмено pri upravitelji gledališča.

Med revijami

Peta številka zagrebške «Nove Evrope» je izšla pod skupnim naslovom «Sušica naših književnikov» ter obravnava vprašanja, ki so splošnega pomena v socialnem življenju slovenskih in srbo-hrvaških književnikov. Vsebinska številka je sledeča: «Naš pesnik» (C.); «Sušica književnika srbo-hrvaških» (dr. K. Tomašič); «Literatura Srbo-hrvaštva i Slovenaca kao celina» (J. Kršić); «Vuk in Njegoš» (Ljub. Stojanović); Zvezek vsebine dalje rubrike: društveni pregled, v katerem piše publicist dr. Herzog eptlog k procesu Pašićevič; ekonomski pregled, v katerem obravnava Miljutin Jakšić vprašanje veleposredstev, ter beležke, kjer so vrednotilno oddoljuje spominu Bilihi: Alekse Šantića, M. B. Rodzjanka, Wilsona in Lenina.

«Jugoslavenska Njiva» uvaja svoje čitatele v četrto številko z razpravo o Aleksi Šantiću. Rožo Lovrić priobčuje iramsko sliko v enem dejanju «Ulica», Ferdo Šišić nadaljuje svojo pravpo

«Knez Miloš v Zagrebu 1848.», prof. VI. Dvoraković piše o «Kristu, Budhi in Schopenhauerju». Juraj Demetrović pa objavlja članek «U spomen W. Willsona». Lstsek vsebne kakor navadno zapiske o umetnosti, gospodarstvu, prosveti, družabnem življenju ter končuje a polemiko in bibliografijo.

«Opotniki», pedagoški in znanstveni list, objavlja v prvi številki svojega petindesetega letnika sledečo vsebino: Jan Baukari: Časovna glosa k socialnem vprašanju; M. R. Majstorović: Vasa Pelagić; dr. Fr. Koz: Menden; Eliza Kukovčević: Smernice za jetkovi pouk v smislu samopridobitnosti. Razgled vsebne zaplake o slovu. Časopisni vpogled, To in ono ter Dergančev «Filozofski slovar».

«Socialni misli» objavlja na delu druge številke Gosarjev članek «Marinkovičev načrt o samoupravi». Ernst Karl Winter piše o družabnih dejah Frédéric Le Playa, Fr. Toropčev ocenjuje Vindimira Lenina, o vzgoji v Angliji pa razpravlja prof. C. C. Martindale. Cosmopolita poroča o socialni miselnosti Mardona. Številko zaključuje recenzija Kuzeje knjige «Cerkveno pravo katoliške in pravoslavne cerkve».

Autonomisti so izdali prvi zvezek svoje «Slovenske misli». Vsebinska: Fran Ožbić: Povzgoje o slovenski kulturi; B. Stante: Vstajenje; Abilina: Geološki načrt; Demeter: Za pravo notranjo ureditev Jugoslavije; Joka Zigon: Kultura in civilizacija. Vsebinska je torej šibka. Če ne bodo imeli avtonomisti večjih duševnih potenc,

kakor se nam predstavljajo v prvi številki te revije, bodo lahko prenehali izdati svoj mesečnik brez škode za slovensko kulturo.

Prešli smo končno drugo in tretjo številko boograjskega «Čekra», časopisa za politiko, književnost in gospodarstvo. Vsebinska mu je mnogovrstna. Revija za služi, da si je tudi naši ljudje pobliže ogledajo. V aktualnem oziru popolnoma odgovarja svrhi ter jo zato priporočamo.

Vabilo slovenskim upodabljalnim umetnikom. Društvo moravskih upodabljalnih umetnikov je hotelo že lansko jesen prirediti razstavo slovenske umetnosti v «Domu umetnikov» v Holofonu. Zaradi zaprek se je razstava prenesla na letošnjo pomlad in bo sklepalo o udeležitvi «Strokovno udruženje oblikujočih umetnikov». Častni poziv našl umetnosti izhaja od dr. Bohuša Vybrlyna, znanega prevajalca našega slovenskega in poznavalca naše moderne umetnosti.

Prevodi iz češčine. Nedavno smo poročali, katere češke pisatelje bi bilo treba prevesti v slovenščino. Med njimi je bil tudi čilniški pisatelj Karel Čapek-Chod. Njegovi romani so pravi biseri. V njih je toliko privlačnega dejanja, toliko realnosti, psihologije, čudovito izbrane snovi, originalnosti, da človek strmi in uživa. Vse je globoko premišljeno, nikjer ne najdeš praznih prizorov. Vsi njegovi romani so odlikovani s prvo ceno češke akademije za umetnost in vedo. Čudno, da še niti eden njegovih romanov ni zgle-

Domace vesti

NOT GENTLEMANS.

Te dni so redakcije dobile v objavo poziv na neko elitno svečanost, ki se vrši v "Elitoni" v svrhu podpore ob požaru prizadetemu Splitu, pod častnim predsedstvom gg. velikega župana Spornja, češkoslovaškega generalnega konzula dr. Beneša, župana dr. Periča in dr. Brejca. Torej apel na rodoljubno Ljubljano.

Danes razposlana osebna vabila šele povedo, da je ta "elitna" prireditev le zaključni plesni venček klerikalnih dijaških društev Danice in Borbe, t. j. dijaških nadobudnih mladeničev, ki so se na katoliški pošasti blizu v gunanju shimmyja, foxtrota, ulica, Jave in drugih mistično-asketičnih ekspresij, ki se pri navadnih ljudeh obsojajo ex officio ecclesiastico. Za ta evet klerikalna se va že dobi dispenza.

Vabljenje na to prireditev pod zorniško firmo je groba in tem nevarna nekega spekulacija na žep napredne Ljubljane, ki naj bi prišla na klerikalni bal, da ne bo deficien. Iz vabil je šlo razvidno, da je med "epokoviteljski" tudi znan katoliški starešina prof. Jaro, ki so ga pa na javnih oklicih zatajili. Jasno je, da so nekateri drugi predstojniki bili isto navadno mistificirani in da so jih prav neženirano nalezili, da gre za vsenarodno reprezentativno prireditev, ne pa za navadno hopenje na katoliški pošasti. Edino nesp. Periča ni trebalo mistificirati. Čisto v redu se nam zdi, da ga klerikalni naraščalniki porabljajo za stavila tudi za svoj "slajm" pica. To je v navadi tudi pri manj slavnih prirediteljih črnordečih. Vse to bi bilo v redu, da niso poizkusili Ljubljano pošteno potegniti s "podpora Splitu". In morda še nekoga: prosvetlega zaščitnika klerikalnih mladeničev, ki so gotovo val člani Marijine kongregacije, je kateremu je treba nekoliko "obsesti" oprostoto" veselja shimmyja... Slava katoliški minoritini M. A. C.

* Starokatoliška vera priznana. Ministrstvo za vero je s aktom V. K. Br. 3389 s dne 18. decembra 1923. ugotovilo, da spada v naši državi starokatoliška cerkev med priznane vere v smislu ustave člen 12. odstavek 3.

* Prvi doktor zoologije in prirodoslovja na ljubljanski univerzi. Včeraj je bil na ljubljanski univerzi promoviran za doktorja filozofije g. Vladimir Dolivo-Dobrovolski, ki je prvi dosegel to čast na ljubljanskem vsesučilšču. G. Dobrovolski je eden onih nesrečnih ruskih rojakov, ki jih je privedel prevrat po mnogih mukah in velikem trpljenju v našo domovino. Pred odhodom iz Rusije je študiral g. Dobrovolski prirodoslovje na kijeviski univerzi. Od tam so ga pobrali v Wranglovo armado, po katere razpadu je došel na Korško in si po nesrečnem koroškem plebiscitu poiskal zavetlišča v Ljubljani. Intelektualni in vesten mladenič je bil sprejet kot laborant v zoološki inštitut naše univerze. Poleg ostalega asistentskega in laborantskega dela se je posebno odlikoval z izdelovanjem velike serije umetniških in znanstveno dovršenih stenskih slik, na katere je naš zoološki inštitut lahko ponosen. Razen tega je g. Dolivo undal val prirodoslovni študij in prišel znanstveno delovati. Kot rezultat njegovega dela je izšla doktorška disertacija "Lobanja Slovaške ribice. (Proteus anguineus Laur)". Prošlo zimo je prestatl znanstvenik z odličnim uspehom. Mlademu znanstveniku čestitamo in želimo mnogo uspeha.

* "Službene Novine" z dne 19. t. m. prinašajo ukaz kralja Aleksandra, s katerim je odlikovanih veliko število aktivnih in unokojenih častnikov naše armade.

* Prememba sodnih kompetenc. Kakor znano so za pravde do vrednosti 1000 dinarjev pristojna v Sloveniji okrajna sodišča, dojem spadata vse za-veze preko 1000 dinarjev vrednosti pred deželno, oziroma okrajno sodišče. Vred tega se morajo danes pred zbornimi sodišči obravnavati uprav bogateljni procesi, kar je povzročilo, da so zborna sodišča s pravnimi tako preobremenjena, da ne pridejo s njimi nikakor naprej. Pri zbornih sodiščih so urošene že mnoge pravde iz leta 1920. Najnavadnejša trgovska pravda trpi danes v omenjenih preobremenjenih sodiščih priko leto dni. Tem neznošnim razmeram se mora čimprej odpravi. Znanstveno je, da velja v Vojvodini že od leta 1920. naprej uredba, ki je postala sedaj zakon, da rešujejo srezka (okrajna) sodišča pravde do 6250 dinarjev vrednosti, a pri zbornih sodiščih sodniki-podlinci z-veze do 125.000 dinarjev. Na inicijativno višjega deželnega sodišča in oddelka ministrstva pravde se je že zdavnaj izdelal zakonski nařri, s kojim naj bi se v Vojvodini merodajne sodne kompetence proširile tudi na Slovenio in Dalmacijo. Val koraki, da bi se ta zakonski nařri spravi pred skupščino, so bili doslej zaman. Sedaj se je obrnila očiteljska zbornica v Ljubljani na ministrstvo pravde, naj se vendar napravi tem neznošnim razmeram konec in predlodi ta prevažni zakon končno že enkrat skupščini.

* Pravnozgodovinski državni izpiti, ki so se vršili na pravoslovni in državno-slovni fakulteti ljubljanske univerze od 11. febr., so bili sinoči zaključeni ter izkazujejo sledeči izidi: od 60 kandidatov, ki so bili pripuščeni k izpitu, jih je 8 odstopilo pred izpiti; ostalih 52 je napravilo izpit s sledečim uspehom: 1 odlično iz vseh štirih izpitnih predmetov, 1 odlično iz treh predmetov, 3 odlično iz dveh predmetov in 3 odlično iz enega predmeta, z dobrim uspehom je položilo izpit 17 kandidatov, z zadostnim 16 ter z nezadostnim 11 kandidatov. Ako odstopajmo pred izpiti odstopivše kandidata, je torej povolno prestopal prvi državni izpit štiri petine pripravljenih slušateljev prava.

* Naraščanje cen sladkorja. Ne samo pri nas, nego na vseh sladkornih trgih sveta se opazja naraščanje cen sladkorja. Glavni vzrok je v tem, da evropska produkcija ni dala rezultatov, ki so jih pričakovali, a tudi drugod po svetu zlasti na Kubi ni bila produkcija kaj posebna.

* Zakup državnega posestva Belje. Uprava državnih monopolov je razpisala licitacijo za danje posestva Belje v zakup. Iz pogojev licitacije je razvidno, da se namerava dati posestvo v zakup za 30 do 50 let in da mora zakupec razpolagati z obratno glavnico v znesku 50 milijonov Din.

* Razpisana mesta v ljubljanski bolnici. Pri splošni bolnici je razpisano mesto primarija dermatologičnega in začasno infektološkega oddelka, kakor tudi mesto vratarja. Interesenti se opozirajo na razpis v "Uradnem listu".

* Češkoslovaško-jugoslovanska Liga v Pragi je priredila 17. t. m. banket na čast naših častnikov, ki so se pripeljali v Prago, polkovnika generalnega Maiba Hlida, podpolkovnikov Antonovića in Savića. — Banketa so se udeležili razen članov Lige poslanik SHS. Nešić, general Mittelhauser, generalni inšpektor Machar, vojaški ataše SHS, polkovnik Nenadović, kapitan Kladović, legacijski tajnik Berić, generala Čadež in Welner, podpolkovnik Stanek in zastopnik Zveze častnikov major Maurer.

* Podružnica "Savinjska kotlina Jug. Matice" se je ustanovila dne 10. febr. na Polzeli ob obilni udeležbi Savinčanov iz bližnje in daljnje okolice. Na obnem "horu, ki ga je otvoril in vodil dr. Cervinka je referiral učitelj Lojze Lušin iz Braslavca o cilju in namenu J. M., orisni fašistovska grozodejstva nad Slovenio in fanatizem nemških obrambnih organizacij ter pozval navzoče, da naj povsod agitirajo za pristop k podružnici Matice. Sprejete so bile resolucije, ki protestirajo proti zatvarjanju slovenskih šol na Korškem, zahtevajo od vlade, da vrže Nemcem mlo za drago, in pozivajo glavni odbor J. M., da stori vse za lošega strogo narodne vzgoje vsakega naroda in da obvešča zunanji svet o krivdah, ki se gode Slovencom v Italiji in Avstriji. V odhor se bili soglasno izvolili: predsednik dr. Cervinka, podpredsednik M. Bošnjak, tajnik F. Kulterer, blagajnik I. Tiršek, odborniki: I. Omladič, A. Omladič, I. Vaso, I. Mesič, V. Kreft, A. Novak, F. Steblonik in gd. Repešev. Delegat za glavno skupščino J. M. je g. Lušin.

* Filatelisti v Kranju imajo svoj teatnek vsak petek zvečer ob 8. uri v restilni Jezerski. Vabljeni so val filatelisti, tudi začetniki.

* Prvi zvončki. Včeraj nam je bil polan v uredništvo šopek prvih letošnjih zvončkov, katere sta natrgala gospoda Josip Čuček in Milan Čebokli na Gorjušah pri Doli.

* Neverjetno, a resnično. Pišejo nam: V Kranju je umrl dne 1. febr. za srčno kapjo ruski begunec Vladimir Andrija nov. Dne 20. febr. je njegova vdova sklenila položiti moža v rakev svetinjo. Niti je v resnici odkopal groh, rekod, da ima za to dovoljenje, kar pa je popolnoma izključeno. Ko so odprli rakev, se je "del ženi mož že živ, ker je imel še rdečo nitico. Htela je takoj po zdravnika, la pride gledat mlilča. Zdravnik je za-levpo sveda takoj naznanil glavarstvu.

ker pri nas še ne evete indijsko fakirstvo in mi tudi raje čakamo na trobento sodnega dne.

* Poskus zastrupljenja. O nesrečnem slučaju v rodbini soferja g. Ivana Kapla se nam naknadno poroča: Njegova so-proga je izpila lizol v trenutku zmedenosti v težki bolezni in o kakem samomorilnem namenu ne more biti niti govora, ker vlada jo v rodbini najlepše razmere.

* Vlom v Kranju. V noči od srede na četrtek v dolejši neznani storilci v-omili v pisarno g. Ivana Rakovca, vele-trgovca z usnem v Kranju. Vlomilci so odprli Wertheimovo blagajno, pobrali iz nje okoli 25 tisoč Din gotovine, eno hrani-lno knjižico Kranjske hranilnice in eno Kmetake posojilnice ter več srebrnega denarja in ročno blagajno. Tatovi so oči-vidno jako dobro poznali domače raz-mere.

Iz Ljubljane

u— Tudi mestni uslužbenci proli ma-gistratnemu režimu. V torek se je vršil sešatek "Zveze magistratnih uslužben-cev" v kateri so včlanjene vse organi-zacije mestnih nameščencev. Razprav-ljali so o novi službeni pragmatiki, ki jo zadnji čas črnordeča koalici-ja for-sira na neverjeten način. Na sešatku je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri zahtevajo mestni uslužbenci do-volj časa, da predlog službene pragma-tike preštudirajo. Do sobote je usluž-bencem nemogoče izraziti o njej svoje mnenje. Uslužbenci so se postavili tudi na stališče, da odklanjajo novo službeno pragmatiko, ako bi jo občinski svet sprejel. Proti njej je v naprej protesta-ralo. Zlasti se je na sešatku "Zveze" odlično protestiralo proti nakani, da bi se uslužbencem še prikrajšale njihove stare pravice, med drugim zopet odšte-lo "svojna leta". Tudi so se udeleženci zgražali, da morajo mestni uslužbenci stanovati po arestih in po vagonih, do-čim se druge stranke šopirijo po mest-nih hišah. Pri tem se je brezdvomno predvsem mislilo na one klikovce, ki so se vselili po protekciji črnordeče kuali-cije v nove mestne hiše, kjer malo ali nič stanarine ne plačujejo. Ze površen pregled službene pragmatike kaže, da črnordeči koaliciji ni zato, da bi ustva-rla za uslužbence dobro in pravično službeno pragmatiko, marveč le zato, da dobi v roke novo sredstvo za parti-zansko preskrobo svojih podreptnikov. — Pri tem je vesoljnim socialistom na ma-gistratu vseno, če tudi prizadenejo za-služnim mestnim uslužbencem še toliko krivic.

u— Opozarjamo na današnje preda-vanje dobrovoljca prof. Josipa Jerisa "O umiku čez Albanijo leta 1915", ka-tero priredi Šokol II. točno ob pol 21. v dvorani Kazine. Vabljeni so vsi člani in članice ljubljanskih sokolskih društev ter sokolstvu naklonjeno občinstvo. — Vstopnine ni, hvaležno pa se sprejemajo prostovoljni prispevki za kritje stroškov.

u— IDS politično društvo za kolize-šni okraj, dramski odsek, priredi v no-doljo, 24. t. m. ob 8. uri zvečer v salonu restavracije pri "Levu" na Gosposvetski cesti veseloigro v dveh dejanjih "Brat Sokol".

u— S. K. Hermes priredi v soboto dne 23. t. m. ob 20. uri plesno maskeradno v hotelu "Belevue" v Šiški. Pridite vsi!

u— Zahvala. Ob priliki moje dvajset-letnice mi je došlo od mojih prijateljev in priemnogih ljubiteljev nekake gieda-lišča toliko častik, darov in voščil, da je bil ta večer eden izmed najlepših mojega dvajsetletnega delovanja. Zato čutim srčno potrebo, najskrajneje se za-hvaliti v prvi vrsti slavnemu občinstvu, katerega priznanje in simpatije so mi najlepša in najdražja nagrada za moje delovanje. Priročno se zahvaljujem upr. kr. nar. g. učilišču, vsem dragim mi ko-legom in kolegijam, nadalje Udruženju "ed. igralcev, društvom "Orjunji", "Ja-dranu", "Zvezi ruskih akademikov" in prav tako tovarišem lovcom, ki so se blagovolili spomniti name pri tej priliki. Prav posebno se zahvaljujem tudi ured-ništvom vseh novin za priznanje in la-skavo oceno mojega dela.

Hugo Zathay.

u— Wilsonov večer. Jug. napredno akademsko društvo "Jadrani" je pri-re-dilo včeraj v dvorani Dijaškega doma. Wilsonov večer, ki so se ga udeležili med drugim dr. Kidrič, generalni konzul dr. Beneš, mnogo občinstva ter veliko število srednje in visokošol. tega di-jstva. Jurist Stojan Bajić je podal sliko osebnosti Wilsona, akademik Jovanović Branko je govoril o Wilsonovih zas-tu-gah za Jugoslavijo, dr. Anton Urbanc pa o Wilsonu in Češkoslovski. Vsi go-vorniki so želi za svoja izvajanja obilo odobravanja.

u— Policijske prijave vrestopkov. Od vrede na četrtek so bili prijavljeni poli-cijni naslednji slučaji: 1 tatvina, 1 radi-pijanoš, 7 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 radi prekoračenja policijske ure, 3 radi kršenja pasijega kontu-menca, 1 poškodba tuje lastnine, 1 golju-fija, 2 radi izgrede in 1 radi nakupa sumljivih predmetov.

u— Eksplozija plina. — Na dvorišču tvrde "Svetla" v Hlilkerjevi ulici je čit-til v sredo popoldne dežave Blaž Lo-žak pločevinast sod v katerem se le preje nahajal bencin. Ko je napravil v ognjem poskus, ali je sod že dovoljno odlišen, so se nenadoma užgali v sodu se še nahajajoči plini. Nastala je tako močna eksplozija, da je vrgel značilni pritisk Ložaka dva metra proč na zem-ljo in da so na sedmih oknih v bližini

stojedečega poslopja popokale šipe. Loža-ka so odpeljali v bolnico, kjer pa so ugotovili, da ni imel padec zanj občut-njajih posledic.

u— Najdba. V začetku februarja je bila najdena v poslopju justične palače listnica z večjo vsoto denarja, odvidno last kakoga kmeta, ki jo je izgubil ob priliki plačevanja davkov. Lastnik dobi listnico na policijskem ravnanstvu.

Iz Maribora

a— Demokratski večer v Mariboru, ki ga je priredilo v sredo Gospodarsko in politično društvo za kolodvorski okraj, je privlačil v dvorano gostilne Vlahovič toliko somišljenikov, da je bila dvorana na-čudeno polna. Ob velikem zanimanju ob-činstva je dr. Fivko predaval o svojih spo-minih na Carzanovo zaroto. Po predavanju se je vršila animirana prosta zabava, pri kateri je sodeloval kvartet. Vsa gospodar-sko-politična društva pa pripravljajo za bitijno dobo velik zabavni večer za celo mesto.

a— Upokojitev ravnatelja mariborske kaznilnice. Ministrstvo pravde je po čl. 234. uradniškega zakona upokojilo vodjo mariborske moške kaznilnice višj. ravnatelja Julija Fischerja. Zastano vod-stvo kaznilnice je izročil višji državni pravdnik Jeglič ravnatelju Serpiču. — Upokojeni ravnatelj Fischer je pavel kaznilnico po prevratu 3. dec. 1918 od Nemca Serdauna v skrajno težavnih razmerah. Ravno dan popreje 2. dec. 1918 je vodja državnega pravdnitva v Gradcu, znani nacionalist Amshel, od-slovil iz kaznilnice vse slovenske paz-nike. Ravnatelj Fischer, ki je bil pred vo-jno uslužben v koperski kaznilnici, je to-rej moral takoj ob nastopu odpuštit Nemce, da je mogel posloviti. Odšlo je 23 nemških paznikov, 1 upravitelj, 1 nadzornik in 2 ravnatelja. G. Fischer je kljub temu vzdržal popolno disciplino in si tudi sicer stekel mnogo zaslug za spopolnitev zavoda posebn v upravno gospodarskem oziru. Sedaj pa je moral nenadoma brez navedbe razloga v pre-dčasni pokoj. Naše uradništvo res nima pod radikalnim režimom nobene sigur-nosti več.

a— Uspešno predavanje o Češki. Sino-či je priredila jugoslovansko-češkoslo-vaška liga predavanje o Češki in soko-lskem zletu s skiptičnimi slikami, ki je vrlo dobro uspeło. Ob nabito polni dvorani v Narodnem domu je predaval iz Ljubljane došil prof. dr. Lah. Prihodnji teden je novo predavanje o Slovaški, tudi s skiptičnimi slikami.

a— Za sokolsko maskrado, ki se vrši 1. marca v vseh prostorih Narodnega do-ma, je ves napreden Maribor prišlo na delu. Pripravljajo se večji in manjši na-stopi najrazličnejših mnuk. Godba bo tako-koč v vsakem kotličku.

Iz Primorja

* Smrtna kosa. V Gorici je umrl trgo-vec Alojzij Bratuž v 60 letu svoje staro-sti. Pokojnik je bil zvest in odločen na-rodnjak.

* Novi predsednik goriskega sodišča. Za predsednika goriskega sodišča je imenovan nadsvetnik dr. Brelich. Imenova-nje je nedvomno nagrada zato, ker je Brelich prenal slovenski jezik iz gori-ske sodnije.

* Nesreča na parniku. Delavec Josip Starc iz Kontoveč pri Trstu je delal na parniku "Cavallo", zasidranem v prosti lukl. Vred močnega sunka vetra je iz-gubil ravnotežje in je padel iz višine ka-kih pet metrov v skladišče in se težko poškodoval po glavi in levi nogi. Prepe-ljali so ga z rešilnim vozom v mestno bolnišnico.

* Strašna nesreča na parniku "Dan". V sredo se je zgodila na parniku "Dan", ki je prispel iz Dubrovnika in je last pa-roplovne družbe Račić, strahovita nesre-ča, ki je zahtevala dve žrtvi. Mornarja Andrej Selestrin in Josip Pavin iz Splita sta hotela, predno sta legla k počitku, zakuriti peč v svoji kabini. Da bi bil ogenj močnejši, sta vtila na žareči pre-mog bencin. Plamen je puhnil z vso silo iz peči in zapalil obliki obeh mladeničev, ki sta dubila smrtonovarne opeklino po vsem živcu. Bila sta sicer takoj prepe-ljana v bolnišnico, vendar pa je bila vsa-ka pomoč zaman. Selestrin je izdihnil že v sredo, njegov tovariš Pavin pa je včeraj dopoldne podlegel težkim poškod-bam.

Sodišče

* Vred neumnostne uporabe domače re-čnice je bila obsojena pred ljubljanskim železnim sodiščem Terezija Spr. iz Gor-za. Orožnik je iskal njegova pri sodišču priljubljenega brata in vstopil v hišo. Tam ga je morda Rezka prijazno nago-ovorila, rekoč: "Kje je pravica, da samo -te fante zapirata, drugih pa ene vi-dite?" Na očitke je orožnik predložil Roz

ki obtožnico, v kateri so stale pregrehe njenega nedolžnega brata. To je Rezka tako seglo v are. da je med solzami iz-rekla gniljivo, a za ta slučaj vseno pre-več jedrate besede: "Kaj me briga ob-tožnica, jaz je ne rabim in (če?) Op-p.) se grem ... na Vaso. Ker orožnik ni imel volje, pasivno sodelovati pri nje-nem namenu, jo je ovdil in jo bila ob-sojena na 10 dni zapora.

* Dober strelec. Proti večeru so pial trije podjetni fantje v Zgornjih Strah. i prepevaje pred hišo Primoža Bodaja, ki ga začeli klicati ter izstati. Motakar se dal časa ni zamenjal za nemarobeno ser-nado, slednjš pa je stopil na bafurad-do (v tem slučaju prag), da se primarno zahvali za neprizakovano ocačije. Med entuziazirano množico je spoznal le oca-ga, pa tega si je dobro zapomnil — s spredaj in od zadaj. Po končanem ofic-nem nagovoru so jo vrnil v hišo; v krat-kem pa je spet prišel nazaj — s puško v roki. Ker fante, še vedno niso odnehal s slavljenjem, je nameril med nje ta dva-krat ustrelil ter nezmotljivo zadal tista-ga edinega, ki ga je bil spoznal, v po-daljšek hriba. Ljubljansko deželno sodi-šče ga je obsodilo le na 3 dni zapora, ker je bila rana malenkostna in vnevar-na. —

* Sveta Jeza klerikalnega veljaka. Od-ljeni klerikalni zaupnik in dolgotrajni garant Alojz Rebrnik iz Pobrežja pri Mariboru so je meseca oktobra lanskega leta "pravil nad svojo delavko Ano Dro-bine in jo s poetmi tako "obdelal", da je prizidal težke telesne poškodbe. V svojo Jezo je vzorni katoliški delodaja-lec padel zaradi tega, ker mož Ano Dro-bine ni mogel priti k njemu na delo. Mariborsko okrajno sodišče mu je v po-dlejek zaradi številnih predkazni odma-rilo 4 meseca težke ječe.

* Poročno zasedanje v Ljubljani. Pom-ladansko zasedanje ljubljanske porote se prične v torek, dne 4. marca. Doslej so razpisane sledeče razprave: 4. marca Sa-zovic France, uboj; 5. marca Ložar Josip teška telesna poškodba; 6. marca Zaro Otakar, zloraba uradce oblasti; 7. marca Suban Ivan, Suban Alojz, Stanko Hobe-var, Mario Keber in Alojzij Kosmin za-radi tatvine. Druge razprave bodo razpi-sane naknadno.

Objave v "Jutru"

Opozarjamo ponovno, da imajo ljubljanski glavni dnevnik enoten ta-rif za priobčevanje notic med tekstem. Društvene vesti, ki niso v zvezi z vstopnino, kakor naznanila občinski zborov, predvanj, sestankov itd, sta-nejo do 30 besedi le majhno prizna-valno odškodnino v znesku 3 Din. 30 besedi zahtostuje, da vsako društvo v telegramskem štilu obvesti sorazmer-no malo število svojih članov ali inter-resentov o svoji prireditvi. Organiza-cija, ki hoče biti bolj gostobesedna, ali v reklamni bolj prefinena, se mora za-vedati, da listi vseh stroškov v resu številnih interesentov in v last-nem interesu ne morejo kriti iz last-nih sredstev. Za vsako nadaljno be-sedo (nad 30) je treba radi toga pla-čati 50 par.

Za priobčevanje društvenih vesti, ki so v zvezi z vstopnino, ali materijel-ni dohodki, stane vsaka beseda 50 par. Ta odškodnina je z ozirom na volike tiskarske in papirne stroške le skromno odmerjena. Se bolj skromna je ta odškodnina, ako se pomisli, da se — zlasti pri veselcih, ki trajajo tudi cele noči — zapravi na deset in desetstotno dinarjev. Za vsak drug iz-datek je v proračunu takih prireditelj predvidena postavka, samo za časovis-no reklamo, ki navadno edina pripomo-re k uspehu, je zmanjka. Povrh ne pridobiva časnik od bralcev še briske priobčbe, zakaj jih muči z dolgovezni-mi noticami in reklamami.

Da ne bo nobene zamere, opozarja-mo vse cenjene organizacije brez iz-jeme, da smo po dogovoru z drugimi listi vezani na enoten tarif in da smo že zato primorani točno izvrševati vsa. Vse društvene vesti, ki hočejo, da bodo objavljene, je treba pošiljati na naslov: Uprava "Jutra", v Ljubljani, Prešernova ulica 54. (Uredništvo takih notic ne sprejema!) Obnem z nudo naj vsaka organizacija po gorenjih navodilih pošlje tudi odškodnino za priobčitev vesti, ker se bojo v bodo-če priobčevale le notice, ki so narve plačane. Za izterjevanje malih znes-kov ter za knjižnovodstveno manipula-cijo z njimi nikakor ni mogoče imati nastavljenih še par moči. Izkazalo se je dosedaj tudi, da je najmanj zamet in najmanj neprilika, ako se taka prak-sa dole in lo izvaja.

Uprava "Jutra".

Vremensko poročilo

Ljubljana 21. februarja 1924.

Ljubljana POM nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	764.1	00	vahol	oblačno	—
Ljubljana	11.	765.7	30	jug	v. snov	—
Ljubljana	21.	761.3	00	jug. v.h	jasno	—
Zagreb	7.	768.4	00	sev. v.h	več obl.	—
Beograd	7.	768.4	—100	brezvetra	jasno	—
Praga	7.	768.0	—130	jug. zap.	—	—
Lučenec	7.	768.3	—130	brezvetra	ja. no	—

V Ljubljani barometer nižji, temper. nižja

Silnice vaha ob 6:55 zaha ob 1:31

Dunajsko vremensko poročilo 21.

t. m. V Avstriji je bilo jutraj mrzlo, de-loma megleno. V notranjih in južnih alp-

skih deželah je bilo južno vreme. Napo-ved za petek: Jutraj megla. Po dnevi so temperatura precej zvišala.

skih deželah je bilo južno vreme. Napo-ved za petek: Jutraj megla. Po dnevi so temperatura precej zvišala.

Iz življenja in sveta

Skrivnost Tutankamno-vega maščevanja

Kdo je zakril smrt raziskovalcev egipčanskih grobnic?

Kakor znano, je podpiratelj raziskovalca egipčanskih grobnic, gosp. Carter, angleški lord Carnarvon, ki je bil 1. 1922, sam navzoč pri velikih odkritjih grobnice Tutankamna, lanske leto na nenajenjen način naglo umrl. Domnevalo se je, da ga je piliča strupeno muha. Mislili so, da je v okoliščini, ki je bila takrat zlorabljena njegovo smrt v ta namen, da bi na Carnarvonovem primeru dokazali svojo čarovniško teorijo.

Pravili so, da se je kralj Tutankamno maščeval nad Carnarvonom, ker je bil ta motil mir njegovega groba, da je bil tisti mrlec, ki je seljal izvršil nad njim svoje čarobno delo, v ta namen, da bi na Carnarvonovem primeru dokazali svojo čarovniško teorijo.

Sešaj na poročajo iz Luksova v Egiptu, da so Carnarvona najbrž zastrupili mohamedanski duhovniki, ki so ga iz verskega fanatizma oretovano pismeno in ustmeno svarili pred odprtjem grobnice. Znan je, da je v Egiptu mnogo strokovnjakov, ki znajo izborni manipulirati s struni ter tudi pripravljati zastrupljeno jed. Verjetnost zastrupitve na verskih fanatikih je zelo velika, ker je znano, da je muslimansko časopisje uprizorilo proti raziskovalcem Carnarvonu egipčanskih grobnic veliko haiko ter razpali proti njim velikanke lezo in sovražstvo domačega prebivalstva. Zlasti list «Al mahronas» je pisal, da po vseh Evropi središnje grobnice in so vsakogar, ki bi jih hotel odkrivati, kaznovati s težko kaznijo, v Egiptu pa trikot sistematično ropajo po grobnicah in — neozirajoč se na čustva domačinov — izropavajo ena narodu zaklad za drugim.

Steber sv. Marije

Kako bi bil skoraj podri češko vlado. Tudi Čehi imajo svoje klerikalce, ki niso nič boljši od naših. Sicer se delajo silne patrijote, sedaj so celo v koalicijski vladi, ali to jih nič ne moti, da od časa do časa vendar pokažejo svojo pravo naravo — enako, kot naši.

Po belogorski bitki je postavila Avstrija na praškem Staromestskem trgu steber sv. Marije, v zahvalo, da je pomagala uničiti češki odpor. Na tem trgu so potem tudi bile izpostavljene glave onih čeških junakov, ki so jih avstrijski krvniki po bitki na Bell vori pogubili. Cisto naravno je, da so se našli po prevratu ljudje, ki niso mogli gledati tega spomenika avstrijskega suženjstva in so «Marijin steber» podrli.

Klerikalce je to zelo jezilo in zahtevali so celo, da se steber zopet postavi, kar se pa, seveda, ni zgodilo. Ali zgodilo se je nekaj drugega: Nekdo, ki je bil zraven pri odstranitvi stebra sv. Marije je napisal brošuro in je v njej po 5 letih navedel imena onih 32 oseb, ki so dejanje izvršile. Tako je javnost izvedela, kdo je prvi pomislil na to, da ta steber ne spada na ono mesto. Ali klerikalci so mislili drugače in ker je njihov človek, dr. Dolanský, minister pravde, so prišli na idejo, da te krivce kaznujejo po vseh nekdanjih avstrijskih postajah radi hudobne poškodbe tuje lastnine. Ta minister je v resnici naročil državnemu pravniku, da začne preiskavo proti «zločincem», ki so razrušili steber sv. Marije in jih obtožil.

Ogorčenje češke javnosti je bilo ogromno. Napredni listi se krvavo norčujejo iz klerikalnega zelotizma, ki ne more razumeti, da je bil ta steber, čeprav je bil postavljen na čast in v zahvalo sv. Mariji,

namenjen samo temu, da opominja Čeha, da je sv. Marija pomagala Avstriji, oziroma Habsburgovcem, premagati uporne Čeha. Zahteva, da se proces ustavi je postala obča. Toda klerikalci se niso udali in minister Dolanský je obdržal vsako intervencijo v tem oziru. Končno pa je storila čsl. socialistična stranka odločilen korak. Vsi njeni poslanci in senatorji so se priglasili kot «okrivenci» porušitve Marijinega stebra in so zahtevali, da se tudi proti njim uvede kazenska preiskava.

S tem je afera zadobila svoj velepolitičen značaj. Čsl. socialisti tvorijo močan del vladne koalicije in njihov korak, naravnost naperjen proti ministru pravde, je značil sunek v koalicijo, začetek velikih krize celga današnjega režima.

Tako se je morala vmešati v zadevo celokupna vlada in končno se je klerikalni minister pravde udal. Kazensko zasledovanje «hudobnih poškodovalcev» spomenika avstrijskega nasilstva nad češkim narodom (zato je šlo in ne za sv. Marijo) je ustavljeno....

Opasen mednarodni vlomilec v pasti

Švicarski policiji je prišel te dni v pest opasen mednarodni tat, ki ima na svoji vesti celo serijo vpletatvin in katerega so mednarodne policijske oblasti že dolgo zasledovale brez zaželenega uspeha. Aretiran je bil v Curlihu Rihard Soyter, po poklicu baletni inženir, ki se je lani poletni mudil v Avstriji na Semmeringu, kjer je izvršil veliko tatvino dragotin, vrednih nad dve milijardi avstrijskih kron.

Sivar se je odigrala na zelo rafiniran način. V hotelu «Panhans» na Semmeringu so se julija meseca 1923 pojavili trije distingvirani inozemci. Javili so se pod imeni Olaf v. Cromelin, Harry Hellard in Paul de Merville. Stopili so v dogovore s tankajšnimi oblastmi radi ureditve igralnice na Semmeringu. Kmalu nato pa so se v hotelu pripetila velika tatvina. Madžarski veleposlanec Halmos, ki je stanoval poleg Soyterja, je bil nekoč okraden. Storitica ni bilo na dan, a sum je letel na Halmosovega sosedo, markiza Uga di Ferrari iz Genove. Mož, ki se je zabeležil v knjigo za tuje pod tem imenom, je namreč takoj po izvršitvi tatvine izginil. V vrata, s katerimi sta bili zvezani Halmosova in Ferrarijeva soba, je bila izvržena velika luknja, ki je dala domnevati, da je skozi njo Ferrari opazoval Halmosa in njegovo imetje.

Tat je po zločinu spretno odkril in vsa prizadevanja za njim so ostala brezuspešna. Dunajska policija je prišla na misel, da storilec gotovo pripada kakšni mednarodni tatinski in vlomilski družbi in kmalu nato sta se dunajski policiji javila dva juvelirja, ter povedala, da so jima bili v Semmeringu ukradene dragotnine ponudene v nakup. Juvelje je prinesel neki Rihard Soyter, ki je dejal, da prihaja iz Augsburga in ki je takoj na to izginil z Dunaja. Kmalu je policija dooznala, da Rihard Soyter ni nihče drug nego marki di Ferrari, ki je v družbi z ostalima dvema tujcema hotel dobiti koncesijo za igralnico na Semmeringu. Vsi trije pa so se po tatvini neznano kam izgubili.

Slučaj pa je hotel, da je trojica prišla oblasti pred oči potom nekake ateljeja za filme. Trije «inozemci» so se namreč javili pri lastniku filmskega podjetja. Predstavili so se mu kot zastopniki neke italijanske filmske družbe. Mož je bil previden. Prosil jih je naj mu dovolijo, da jih posname, v kar je trojica rada privolila.

Na podlagi tega filmskega posnetka so policijske oblasti ugotovile, da se je takozvani Cromelin tri dni po tatvini na Semmeringu pojavil v Volslavu, kjer je bila v nekem hotelu okradena Ana Pro-

yer, trgovčeva žena. Tat se je poslužil iste metode kakor marki Ferrari pri veleposlaniku Halmosu: izvržal je luknjo v vrata, da je mogel videti, kam skriva ženska svoje dragocenosti.

Ker so se skoraj istočasno pripetile tudi velike gojitve šeki, katerim bi kmalu nasledili dve dunajski banki, je policija posvetila pozornost imenovanemu trojici. Navadni inženir Cromelin je namreč bankam ponujal v nakup več čekov, katerih eden se je glasil na 8000 angleških funtov. Ta listina je nosila podpis švicarskega kreditnega zavoda v Curlihu. Ti čeki so bili okradeni lastniku že pred enim letom. K sreči je okradenec proglasil čeke za neveljavne, in zdaj se je začelo zanimivo zasledovanje mednarodnih tatov potom filmskega posnetka. Dunajska policija je poslala slike vsem policijskim uradom v Evropi in na podlagi fotografij se je ugotovilo, da živi navadni Merville že delj časa v Berlinu, kjer se izdaja za Brazilijanca.

Iz Nemčije se je Merville preselil v Šviclo, kjer je bilo zadnje čase okradeno nešteto zdraviliških gostov. Ovdabe o drznih tatvinah niso hotele pomehati, in varnostne oblasti v Švicli so se z vsemi silami vrgle na delo, da izsledijo krivce. In glej! Posrečilo se jim je vjeti nekakega Freda Gogolla, ki se je pojavljal tudi pod imenom Marcela Garrocca, in ki je bil v resnici Rihard Soyter, marki Ferrari in Carli Heller v eni osebi. Mož je imel pri sebi 25 tisoč švicarskih frankov. Njegovi tovarniki so pobegnili, aretirane pa je priznal svoje grehe in izdal tudi sogrešnike. Pri Soyterju je policija našla kompletno vlomilsko opremo, najrazličnejše potrebščine za ponarjanje dokumentov, celo vrsto potnih listov, med njimi avstrijskega, ameriškega, holandskega, francoskega in angleškega. Soyter, o katerem se ne ve, ali je njegovo ime pravo ali ne, priznava, da je on izvršilec lanske tatvine na Semmeringu in pravi, da mu je pri njegovem delu pomagal grof Merville, ki je rodom baletni inženir. Seveda se ti podatki še ne dajo kontrolirati. Očitno pa je, da je policija po velikem trudu in naporu prišla na sled opasnemu mednarodni tatinski družbi, ki je izvrševala svojo obrt zelo previdno in tudi zelo srečno. Mednarodni potniki bodo zanjepred vsaj pred Soyterjem zavarovani. Soyter bo romal iz Curliha na Dunaj, da se najprej prečisti njegovi grehi v Avstriji.

Nenavaden pogreb

V Amiensu, glavnem mestu francoskega departementa Somme se je vršil te dni kaj nenavaden pogreb.

Direktor tamšnjega varijetnega gledališča «Alliambra» g. Tantot je umrl. Izdihnil je spravljen z vsemi in s sokratično mirnostjo. V testamentu je določil, da se mora izvršiti njegov pogreb brez ceremonij in bučnih svečanosti. Prosil pa je v zameno za vse drugo, da se o priliki pogreba pred kapelico v Amiensu odigra spored njegovega najljubšega repertoarja.

Osobje mu je ugodilo. Saj je bil g. Tantot 2 njim vedno dober, ljubljiv, priazen, žel mu je povsod na roko in je dosledno skrbel za to, da je podjetje lepo vzpelo. Zato je bilo slovo godbenikov od umrlega ravnatelja na zadnji poti zelo ganljivo, dasi nekoliko poskakaško.

Najpoprej so godci zasvirali koračnico v stilu šim-plesa. Sledil je valček, kompozicija pokojnika, potem ferkstrot, mazurka še ena koračnica itd. Muzikanti so svirali vso pot do pokopališča, na katerega pa niso šli. Počakali so pred vrati. Ko so grobarji spuščali krsto v jamo, pa so na posebno znamenje udarili še par skladb pokojnega ravnatelja: Indski praznik, Zahvalo prilikovceev, Obhod zmagovalca. Piskala so pela visoko in zvoki veselih poskočnic so doneli daleč

v monotono pokrajino. Kmalu nato so muzikanti odinili.

Amiens je dolgo ni videl tako dobro obiskanega pogreba. Za sprevedom so korakala vsa zidala, kar jih premore mesto. Seveda ni treba posebej praviti, da ni gnala ljudi za krsto hvalečnost do dobrega g. Tantota, ampak radovednost, kako se bo izvršila nenavadna pogrebna ceremonija.

Originalen zbiratelj raritet

Najraznovrstnejši mednarodni lopovi in njim podobno so že obiskali Beograd in je imela policija z njimi opraviti. Samo Španca je ni bilo nobenega. S tem vedno slastilo se je zato posvetila je dunajski policija pravemu modrokrvnemu Špancu don Miguelu de la Roche Nera. Zdelo se ji je, da bo španski lov prinesel nekaj imenitnega... Tako je bilo:

V hotelu Splendid je prišel neki tujec in zahteval sobo. Rekli so mu, naj malo počaka. Tujec je medtem se odpravil po kovčegih na hodniku, na katerih so bile prav interesantne etikete od raznih hotelov. Neki policijski agent ga je opazoval, ker se mu je takoj zdel sumljiv in ko je videl, da se tujec ukvarja z nekim kovčegom, pristopi takoj k njemu in ga vpraša kaj dela. Temu se je to za malo zdelo in je odgovoril agentu, da ga to nič ne briga. Ali agent je videl v tujčevi roki žepni nož. To je bilo dovolj. «V imenu zakona...»

Nobenih protestov niso nič pomagali, ubogi don Miguel se je moral peljati z izvoščekom, s katerim se je pripeljal s kolodvorja in s svojim kovčegom — na policijo.

Tu se je začelo nad vse zanimivo zaslišanje. Kdo je, odkod je, kaj dela, kaj je nameraval storiti z žepnim nožem pri kovčegih itd. Zdel se je vsem zelo sumljiv, ker je bilo na njegovem kovčegu nalepljenih raznih hotelskih etiket skoraj iz celga sveta. Ampak don Miguel je zadevo prav lahko pojasnil. On zbira hotelske etikete, jih lepi na svoj kovčeg shranjuje v svojih zbirkah in ta strast ga je popolnoma prevzela. Videti dosedaj še neznano mu etiketo na tujem kovčegu je za njega taka izkušnja, kakor odprta polna blagajna za tatu.

Don Miguel se je policiji izkazal, da je dobrega moralčnega in gmojnega stanja in da njegova strast nikomur ne škoduje. Policija je sprevidela, da ima opravka samo s prav originalnim človekom in ga je pustila na prosto, da razgleda Beograd in da pripoveduje, ko pride domov na Španco, kako so ga v Beogradu prijeli kot človeka, ki je sumljiv, da je hotelski tat in kar je glavno, da pokaže tudi etikete beograjskih hotelov.

Iz življenja duševnih velikanov

V življenju duševnih velikanov lahko zasledimo čudne pojave, ki so pri običajnih manj splošni kakor pri gentijih. Tako je n. pr. znano dejstvo, da so bili duševni velikani mnogokrat prav slabi ali celo zanič dijaki. Pestalozzi, Wellington, Balzac, Humboldt, Linné, Newton, Scott, Boccaccio, Goethe, Helme in Bismarck spadajo v to vrsto poleg mnogih drugih.

Duševni velikani so v prošlosti imeli dolgo življenje. Naj naštejemo nekaj primerov. Ziveli so: Hanibal 63, Temistokles 68, Ksenofon 86, Newton 84, Platon 82, Galilei 78, Kopernik 70, Sokrat 68, Aristotel 62, Napoleon 51, Beethoven 56, Cezar je dočkal 55, Friderik Veliki 74, Cicero 63, Washington 67 let. Tudi drugi pesniki in slikarji so živeli zelo dolgo: Sofokles 90, Horac 57, Virgil 51, Petrarca 70, Dante 56, Grethe 83, Milton 65, Moliere 51, Shakespeare 52, Racine 59, Voltaire 84, Tizian 99, Michelangelo 89, Rubens 63, Rembrandt 63, Velasques 61 let.

Pri nekaterih duševnih velikanih se dajo zaslediti gotove abnormalitete. Na-

pake na lobanji so imeli Perikles, Kant in Dante, Byron, Pascal, Humboldt, Milton, Gambetta, Rousseau in drugi. Teža možganov je bila pri gentijih zelo različna in je dokazano, da velikost možganov ni neredodajna za genialnost.

Čas dela je pri duševnih velikanih zelo različen. Nekateri delajo zjutraj, drugi zvečer, tretji ponoči. To je pač odvisno od subjektivnega razpoloženja posameznikov. Zjutraj so pisali n. pr. Dickens, R. W. Emerson, Goethe, Hugo, Irving, Kant, Milton, Pope, Scott, Thompson in Virgil. Popoldan jih je delalo zelo malo. Ponočje pa so se bavili z ustvarjanjem zvečer ali ponoči: Alfieri, Balzac, Byron, Poe, Schiller, Rousseau in nešteti drugi. Čez dan so veliki duševni delavci navadno počivali ali pa so nabirali snovi in nove vtise za svoje delo. Izjemo v tem oziru tvorijo slikarji in kiparji, ki jih blagodat luči in sence sili k temu, da ne delajo v mraku.

× Nenavadna železniška nesreča v Turlingli. V torek dopoldne se je zgodila pri vasi Ludwigsstadt v Turlingli nenavadna železniška nesreča. Ob 11. uri skozi vas vozeči brzotovorni vlak je radi polkvarjenja zavore za zračni pritisk drvel z vso naglico skozi vas, kjer vodi proga močno navzdol. Na železniškem mostu, ki visi močno nad dolino, je skočil vlak s tira. Lokomotiva in 21 vovoz je padlo v globoko in deloma na hiše, nahajajoče se pod mostom. Vlak se je zažgal. Tudi tri hiše, na katere so padli goreči vovoz, so objeli plameni in so popolnoma zgoreli. V dve hiši so se varjanci dobesedno zapčili. Vlakovodja, kurnik in dva druga uslužbenca so bili mrtvi. Ogenj na vlaku je nastal radi tega, ker se je vsled prevelike hitrosti vlaka vnelo več osi.

× Lenina nočejo ne v nebesa, ne v peklo. Po ruskih listih krozi sledeča anekdota: Ko je prišel Lenin pred nebeska vrata, je izjavil sveti Peter, da je nezmisl, če bi pustil Lenina v nebesa, češ da si je Lenin že sam ustvaril raj na zemlji. Leninu ni preostalo nič drugega, kot da se oglasi v peklu. Toda tam je Lucifer odločno izjavil: «Ti bi hotel v naš peklo! Naš peklo je zato premajhen, to vrni se lepo v svoj lastni peklo!»



Pomladanski kostum.

D. 2.—a.

Izgubljenka

Ko se je rodila, je bila poštena. Ko je rasla in se zavedala, so jo pohiukovali. Ko pa je bila stara 15 let, jo bila popolnoma izprijena.

In pohiukana in pokvarjena je zbežala na nlico. Zavito v junje, ki so oznanjale pretirano modo, jo je srečal gospod. Srečal ceste jo je ustavil in se naglasi k njenemu izpuščenemu licu: «Kam, golobček?»

«Čeprav z vami...»

Zavečito se je tam nekje v globinah njenih oči in teneje se je zavila okrog vratu v izrabljeno krzno.

Gospod se je ozrl. Pogledal je kvilku. V zvezdah je počivala noč, na njo je kraljevala zima, v srce so je plaval stopnjujoča strast.

«Pošli!»

Hotela je gospoda prijeti pod roko, kot se spodobi.

Ne, tako poljvita! Prekratek korak imaj, a jaz ne morem tako drobiti!

Znamelata se je na glas in gospod se je zmetel ozrl. In šla sta v noč. Ona je drobila goste korake, a on je kol, vlek in eleganten poleg nje, kot bi bil drobil možki.

Poklaka sta skrito kavarno, v njej skriti kotiček. Tudi j ji je pogledal v obraz. Običajno je bil zadovoljen s svojim plonem, kajti segel je najprej pod vrat in si popravil kravato,

nato pa je nekoliko sramežljivo pogledal solnce, ki je kraljevalo vrh njegove plamenite glave.

Ona se je začela vanj, a on se je opazil na njeno bohotnostjo.

Ko jo je vprašal, če želi še eno čokolet, se je sklonil proti njej in z nesramno-nožljivim pogledom je ošinil mo toliko oboževano in onevano dolino, po kateri se čeli mleko. Ona je to zapazila in počasi je prekrizala roke na prsih ter sramežljivo povosila oči. Takrat je on globoko vzdihnil, prav od srca vzdihnil in šepnil:

«Nololnji moj angelček!»

Blazeno razpoložen «angelček» je tedaj naglasi svojo kožrasto glavo na lunaške prsi viteza. Pritisnila se je tik k njemu in ko je on a svojo lopatnato roko gladil avilo njenih las, je namerkal obniti, kako se okleno dvojje nežnih, mehkih rok njegovega pama. Bila sta sama, le v navrotnem kotu je dremla za marmornato mizo pozen govt.

Gospod se je menda nekčesa domislil. Pogledal je na uro. Poldvanaest. Spomnila sta se in spoznamajta sta se. Tedaj se je ona nečesa spomnila.

«En sum trenutek še, takol se vrnem...» je zagostolela. Uvažujoč potreba Novečke narava, se je gospod spustil na svoj solč za een sam trenutek in z dolrim pogledom je spomnil svojega «angelčka», ki je odplaval skozi vrata.

Trenutek je potekel, za njim še eden, in še eden, in gospod je prikolil čas,

da poravna račun. Segel je v žep in — o... Pobladel je mahoma in bujil brez izraza v natakarka, ki je neravno odinil in zapiral napeto listnico, pričakujoč, da poslednji gost poravna svoj račun.

«Za njo!» je obupno zakričal in planil proti vratom. Zunaj pa je kraljevala januarska noč, mrtla, trda in ledena, vsa neizprosa.

Oh, kajem čas pa je na vso moč podil ljubljanski izvošček po cesti proti Zalogu. Vozil je mlado damo, kateri se je strahno mudilo.

V zaprtem vozu je sedela, drhteča po vsem telesu. Držala je na prsih prekrizane roke in krčevito pritiskala na svoje angelško srce debelo listnico.

Ljubljanski izvošček, stokrat prekriven v molččnosti in diskreciji, pa si je drugo jutro privoščil pri «Slonu» kar dva golaža in dva vrčka piva, kajti «dama» ga je odlično nagradila.

Nekdo na tiste dni ni mogel izvršiti onih nujnih plačil, za katere je dvignil v banki denar.

Claude Gavel:

Svileno perilo

Nedelja se je kel Georges Derlon sprehajati a svojo ženo po bulvarjih. Jeanne se je dolgo časa ustavila pred velikim prodajalno perila, ki je na rožnati blazinah razstavljala poželjeno mi-moldočih belo harmonijo prozornega

blaga, srnce in hlače v šumeči svili, garnirane s finim tilom, tankim kot čipke. Pondeljek ob treh je bila Jeanne zopet pred izložbo, vsa zamaknjena v to perilo, ki je bilo prebobotno za njo...

Ob četrti na štiri je tesno poleg nje nekoli zamrmral besede obščulovanja in prožnje na nleno uho. Dvignila je glavno in zapazila v steklu izložbe sluetno gospoda, ki je ponovil svojo proročilo in se nato umaknil... Ob pol šestih pa je gospod Derlon prišel iz svoje pisarne, šel v prodajalno perila, izbral srnjac in hlače, dal naslov svoje soproje in naročil, da se odila blago na stanovanju, popoldne ob času, ko je vrel, da je Jeanne šla na opravkih. In torek zvečer ob šestih, ko se je vračal Georges domov, mu je srce bilo od radosti.

Ze tri mesece je imel pri neki tvrtiki stranski zaslužek, no da bi bil kaj o tem povedal svoji soprogi in je doljka promenada mu je slučajno pomazala izbrati predmet, s katerim je hotel napraviti svoji ženi veselje.

Gospod Derlon je krepko potisnil ključ v ključavnico, a truš m odpril vrata in vstopil v jedilnico: Jeanne je stihlo pozirala mizo, kot ne nave. Deid je dober dan, a pri tom ga je šušilo v grlo. Poljubila ga je na lice. Razočaran je dejal mirno, kot je bil v stani:

— Nič novega?

— Nič, dragoc, mu je odvrnila

Jeanne. Georges se je pomiril; stvar je bila enostavna: v prodajalni niso držali besede, zavoj še ni bil tu.

Naslednji dan je Georges, predno je šel v svoj urad, stopil v prodajalno perila. Tu so mu dejali, da je bil zavoj oddan točno ob označeni uri in na prvi naslov pri hišniku. Torej je hišnik pozabil oddati... Toda zvečer mu je hišnik, ki ga je vprašal, odgovoril:

— A, gospod že veste... potem vam lahko povem. Da, prišel je zavoj včeraj popoldne... gotovo mora to biti presenečenje za vas... kajti gospa soproga je prišla dol in mi rekla, da vam ne smem o tem ničesar povedati.

Med drugim in tretjim nadstropjem se gospod Derlon vsede na stopnice in se prime za glavo: kaj znači Jeanne? Moč tem časom si je gotovo že izmislila katerikoli odgovor! Jeanne je mnenja, da prihaja darilo od koga drugega, od nekoga, ki si una, li podariti srnjac in hlače... od njene ljubimca. Brezdvemno ga je že videla med dnevom: razočarana se bo zahvalila svojemu soprogu, igrala iz hvalečnosti ljubzensko komedijo... Jeanne ima ljubimca: ali je druga razloga mogoča? Prizor, ki si ga je Georges naslikal, bo dokaz za to... Našel jo je v jedilnici... Kot po navadi je nercinjala mizo in mu ponudila svoje lile...

Ko je bila Jeanne odprla zavoj, je

Gospodarstvo

Padanje madžarske krone

Madžarska valuta je izza prevrata s kratkimi presledki neprestano polagoma slabela in ni bilo izgleda, da se iz lastne sila, to se pravi z zboljšanjem svojih gospodarskih prilik opomore. Početkom letošnjega leta, zlasti pa zadnje dni, je zazvelo padanje madžarske krone hitrejši tempo. Iz naslednje tabelice je razviden padec madžarske krone od početka lanskega leta do sedaj (zokroženo):

	v Curihu	v Zagrebu
2. januarja 1923.	0.2175	3.93-4.00
2. januarja 1924.	0.0302	0.43-0.48
20. februarja 1924.	0.0140	0.38-0.29

Na curiški borzi je torej padla deviza Budimpešta tokom lanskega leta za okoli 80 odst.; od početka letošnjega leta do sedaj pa znaša padec okoli 55 odst. To katastrofalno padanje madžarske krone je, kakor je podoba, prišlo na pot avstrijske krone v letu 1922., odnosno, pesimistični glasovi obetajo že usodo nemške marke.

Kakor vemo iz skušnje v lastni državi in smo imeli priliko čitati isto ob podobnih prilikah katastrofo avstrijske krone, nemške marke in poljske marke, tako tudi madžarski oficijelni krogi zatrjujejo sedaj na vse strani, da je ta padec popolnoma neupravičen. Nevedno se bali tako rapiden padec ne da bi jo lahko utemeljili, vendar pa mora imeti vedno svoj povod. Glavni vzrok padanja madžarske valute sploh je v naraščajoči inflaciji, predvsem na račun državnega dolga. V vseh državah, v katerih je valuta doživljala katastrofalno padec, smo videli, da je bil prvi povod katastrofe inflacija, ki je bila od tedaj do tedaj ogromnejša. Tako je bilo pri nas, kakor v Avstriji, Nemčiji, Poljski in Rusiji. Po zadnjem izkazu madžarskega notnega zavoda z dne 7. t. m. se je povečal obseg bankovcev v Madžarski v enem tednu za 33.7 milijarde na 1118 milijard mK. Sam državni dolg se je povečal v tem času za 28 milijard na 554 milijard mK. Na to vse to je narasel od 461 milijard v početku letošnjega leta, odnosno od 61 milijard v početku l. 1923. Sam rapidni padec, ki bi mogel ne uveljaviti tako katastrofalno, pa se je pri takih razmerah skoro gotovo sprožil radi raznih dejavnikov, ki so povzročili padec. To je sanacijsko posojilo Madžarski so se odzvali, ko je nastopil vlado v Angliji MacDonald, ki zahteva večjo demokratizacijo in miroljubnejšo politiko v Madžarski. To je povedalo neznanje inozemstva, ki je, da brez tega posojila Madžarska ne more iz svoje gospodarske in finančne zmagati.

Na ocenjevanje madžarske krone pa poleg tega v splošnem slabo upliva madžarska pustolovska politika odpora proti odredbam mirovne pogodbe in neprilivno izkazuje možnosti, kako bi Madžarska prišla zopet do svojih starih mej. Vse to je bilo tudi vzrok, da se vprašanje posojila Madžarski še do danes ni moglo definitivno rešiti.

Zaradi zadnjega hudega padca madžarske krone je moral tudi odstopiti finančni minister dr. Kallay, kateremu se je očitalo nesposobnost vodenja finančne politike, dasi je dvomljivo, da bi pri takih razmerah na njegovem mestu mogli kdo dosti bolje voditi finance. Različne mere, ki se pripravljajo za vstopavitev krone, in ki jih je prišel že odstopiti finančni minister, so le tehnične mere, ki ne morejo prinesiti dosti uspeha. Tudi koraki proti dragotini, ki je v padcem valute ekonomska rana, ne bodo prinesli zadovoljivih rezultatov. Z odredbami samimi se valuta ne rešuje, ako inflacija ne preneha. Madžarska naj se enkrat uda v mejo, ki so ji bile določene in naj opusti revanšne misli, pa bo vprašanje mednarodnega posojila nedvomno kmalu definitivno rešeno v korist Madžarske. S posojilom pa si bo mogla ustaviti inflacijo in stabilizirati valuto. Za vzgled naj bi ji bila Avstrija.

vzkliknila od veselja: porila, o kateri je sanjala! Jeanne je najprej mihljala, da je to čudež, potem pa, da je zmota: saj je ona vodila račune gospodinjstva in vedela je, da njen soprogo nima dovolj denarja za tak nakup... Sorodnika in prijatelja nima, ki bi bil v stanu, ji kupiti tako dragoceno darilo... Tu se je pa naenkrat spomnila na eno gospo, ki ji je še pred letom predložila... Zmislila je z ramami... Še enkrat premislila in mislila se ji je vdomakala... Torej je se odločila do hčre, vrnila po njenem imenu, se nato vrnil v prodajalno in na roki svileni perilo, ki ga je očeta s takim poželjenjem... in neki dan jo bo čakal in spet nagovoril... Ta misel je uzačala njen romantični duši in njeni niševnosti, kmalu je bila pripriljena, da je tako.

Kaj naj stori? Ali naj vse pove Georgesu? Poznala je, se razjezila bi se s menil, da je koketirala. Najbolje je, da ničesar ne pove, da skriva škandalo in če jo dotični gospod nagovori, mu jo bo brez vsake besede atila v roke.

S kakim strahom je Ma naslednji dan od doma! Pri vratih se ni nihče pokazal, na cesti tudi nihče... Ko se je vrnila, se znova zasmijala bogati mezarici, ki se zadovoljuje s tem, da je izpolnila željo ženke, katero je spro-

Vinski promet v Beli Krajini

Dočim se vinska kupčija v drugih krajih Slovenije kolikor toliko zadovoljivo razvija, se ista v Beli Krajini nahaja v praveči agoniji. Izvzemši nekaj hektolitrov (približno vagon v Ljubljano prodane portugalske ter nekaj vagonov belga vina) se od lanskega pridelka ni iz Bele Krajine (Črnomelj, Metlika, Semič) izvozilo nikakvega drugega vina. Prodaja in konzum belokranjskega vina je torej omejen večinoma le na pridelovalni kraj. Zato vlada med tamošnjimi vinogradniki že neka potrtost, ker svojega pridelka ne morejo spraviti v denar, ki ga tako težko pričakujejo in tako nujno rabijo za splošno dala.

Da se kupčija vsaj spomladi nekoliko odpre in razvije, priredi semšiška kmetiška podružnica vinski sejem v četrtih, dne 13. marca v Semiču.

Lanska belokranjska vina nadkriljujejo po dobroti ena iz leta 1922., ker so pretečeno leto tudi semšiški vinogradniki proti svoji slabi stari navadi, vsled posebnih okrajnih odredbe, pozno trgali in grozdje bolj skrbno spravljali, radi česar so lanska vina jačja, polnejša, imajo boljši okus in so torej bolj pitna od prejšnjih letnikov, osebno ona po uvozu, umnem kletarstvu pripravljena. V Beli Krajini se prideluje večinoma bela vina, a dobil se tudi dovolj rdečih, raznih namiznih vin po zmernih cenah.

Glede na zupuščenost tega kraja in na budno stanje tamošnjih vinogradnikov bi bilo želeli, da poseti imenovani vinski sejem obilo resnih kupcev v svrhu nabave tudi tega vina. — Fr. Gomboč.

Narodna banka SHS

Stanje 15. februarja 1924.

Aktivna (v milijonih dinarjev; v oklepajih spremembe nasproti stanju 7. februarja): kovinska podloga 438.3 (+0.9) posojila 1488.7 (— 13.4); račun za odkup kronskih novčanic 1208.2; račun za časne razmene 387.8; državni dolg 2961.6 vrednost državnih domov 2138.3; saldo raznih računov 244.7. Skupno 8888.0.

Pasiva: plačani deli glavnice 22.3; rezervni fond 5.3; novčani v obtoku 5796.9 (— 76.0); državni račun začasne razmene 387.8; terjatve države po raznih računih 27.3 (— 0.6); razne obveznosti 459.8 (+ 65.4); terjatve države za založene domene 2138.3; nadavek za nakup zlata za glavnico in fondo 50.0. Skupno 8888.0.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (21. t. m.): Pšenica: baška, 78 do 79 kg. 2. odst., 1 vagon 320. Turščica: baška, 5 vagonov 235 do 240, marec/april, 100 odst. kasa, 10 vagonov 250, marec/april, 20 odst. kasa, 5 vagonov 247.50, marec/april, 100 odst. kasa, 3 vagoni 230, smreka, dupikat kasa, 3 vagoni 242.50; marec/maj/junij, 15 vagonov 235 do 260, maj, 100 odst. kasa, 3 vagoni 230. Moka: baze 0=, 1 vagon 500, 0=, 4 vagoni 500 do 505, 2=, 2 vagona 435, 3=, 1 vagon 392.50, 6=, 6 vagonov 310, 6=, po vzorcu, 2 vagona 300. Tendence čvrsta.

Lesni trg (21. t. m.): Sporazum z Italijo je v splošnem olajšal položaj na našem lesnem trgu. Kot prva pogodba je bila otvoritev prometa s Sušakom, radi česar se le dragi dovoz z vozovi znatno omejil. V Sloveniji sami se lesna kupčija ni kaj dosti zboljšala. Porast dinarja je povzročila nekonvencionalne nalihe cen. Izvoz drv za kurjavo v Švico je minil malen, ker dobiva Švica cenejša drva iz Francije. Na slavonskem trgu notirajo: hrastovi hlodi l. 2100 do 2800, il. 1500 do 2000, za furnirje 2500 do 3100, hrastovina na zrcalni rez 4200 do 5150, francoske dočice, 1000 komadov 16.000 do 20.000, bukovi hlodi l. 350 do 400, javorjevi hlodi l. 700 do 900, jesenovski hlodi l. 620 do 800, brestovi hlodi l. 550

dal in ki mu je ugnjala. Skušala si je narediti silneto... nikdar več je ne bi videla. Gotovo misli na njo, to bi bila zanimiva avantura, ki se ne bi dala primerjati z nobeno drugo.

Večer je mineval. Georges Derlon je čakal, da bo njegova žena spregovorila. Naslednjega jutra pa Georges ni več mogel zdržati, naenkrat je izbruhnil:

— Čuj, Jeanne, ali nisi dobila nekega zavoja?

Opazoval jo je. Pričakoval je, da postane zmedena in začne taliti. Toda strela se je, ga ostro pogledala in začela jokati.

Georges se ji je začenel približati in jo nežno začel spravevati. Jeanne je neprestano jokala, toda sedaj ni bil čas premišljevanju o sanjah, ki se niso uresničile, morala je dati odgovor. Njena oči so slučajno zagledale stenski koledar in tu ji je prišla dobra misel. Še vsa v solzah je dejala:

— Tudi jaz sem ti hotela napraviti presenečenje. Jutri je obletnica naših zarok in zvečer, predno bi šla v posteljo, sem hotela obleti...

— O! draga moja, je dejal Georges in jo objel... Pokrnil sem ti malo tvoje veselje, kajne?

— Da, je dejala, malo!

(Prevel P. V. B.)

do 650, mehko tesano blago 400 do 500, mehko žagano blago 600 do 800, brzov javni drogi hrastovi 70 do 140, jelovi 50 do 80, železniški prag, bukovi 30 do 50, drva za kurjavo, bukova l. vagon 2700 do 3000, il. vagon 2200 do 2300, mešana 2400 do 2700, oglje, vagon 9000 do 12000 dinarjev.

Zagreboški tedenski sejem (20. t. m.): Sejem je bil nekoliko živahniji nego prošle sredo. Cene so bile splošno čvrste razen pri teletih in krmi. Za kg žive teže notirajo: voli l. 15 do 16, il. 12.50 do 13.50, m'ada živina 16 do 17.50, krave l. 15 do 17, il. 14 do 14.50, teleta 17.50 do 20, svinje domače l. 26.50 do 27.50, il. 25 do 26, il. 18.75 do 20 Din. Konji: par težkih 20.000 do 30.000 Din, par lahkih 15.000 do 20.000 Din, par jakarskih 10.000 do 12.500 Din. Krma: seno 87.50 do 112.50, otava 150, detelju 137.50 do 150, slama 85 do 100 Din za 100 kg.

Zagreboški trg s čevlji (21. t. m.): Kupuje se zelo malo, ker se pričakuje padec cen radi skoka dinarja. V zadnjem času so se tržili: moški čevlji, visoki, črni, boles, po 200 do 350 Din, žoliti po 250 do 350 Din, šoliti 300 do 400 Din, ženski visoki 170 do 350 Din, šoliti 150 do 300 Din, otroški 50 do 250 Din, platneni 100 do 150 Din.

== Vprašanje trgovinske pogodbe s Češkoslovaško. Iz Prage poročajo, da so češkoslovaški gospodarski krogi porvali češkoslovaško ministertvo za trgovino, naj bi se pogajanja za sklenitev končno veljavne trgovinske pogodbe z Jugoslavijo šim prej prišla. Češkoslovaško ministertvo za trgovino izjavlja, da je potreben material za ta pogajanja že zbran, da se provizorični trgovinski dogovor iz leta 1920. spremeni v definitivno trgovinsko pogodbo. Nadalje izjavlja ministertvo, da so se ta pogajanja doslej zavlačevala le iz tehničnih težkoč, ki obstojijo v glavnem v tem, da Jugoslavija še doslej nima definitivne carinske tarife. Kakor se iz Beograda poroča, namerava naša vlada trgovinska pogajanja s Češkoslovaško pričeti takoj po končanih trgovinskih pogajanjih z Italijo.

== Za osnovevanje Jugoslovansko-Italijanske trgovinske zbornice v Gruzu. Po sklepu trgovinske pogodbe z Italijo se nameravajo osnovati v Jugoslaviji in Italiji jugoslovansko - italijanske trgovinske zbornice v svrhu uspešnejše primene te pogodbe. Razen centralnih zbornic v Rimu in Beogradu bi se osnovale zbornice tudi v vseh ostalih glavnih trgovinskih središčih obeh držav. Pri nas se namerava ena takih zbornic osnovati ob morju. Dubrovački list izjavja, da bi bil za to zbornico najpripravniji Grad, ki ima tudi železniško zvezo z zaledjem.

== Živahen izvoz preko Subotice. Kljub porastu dinarja se preko Subotice vrši živahen izvoz. V času od 16. do 18. februarja je bilo ocarinjeno na subotički carinarnici in izvoženo iz naše države vagonov: turščice 40, pšenice 7, moka 8, ječmena 3, goved 14, evini 5, kije 3, perotnine 3, češpelj 6, stavbnega materiala 2, pesnih odpadkov 2. Izvažalo se je v Češkoslovaško, Avstrijo in Madžarsko.

== Pocenjeni vinski transporti v Italijo. Glavni komisar italijanskih železnic je v svrhu omiljenja vinske krize v Italiji znižal tovarne postavke za vinske pošiljke celih vagonov v državi za 20 odstotkov do 31. marca.

Domače borze

21. februarja:

ZAGREB. Na elektnem tržišču je bil promet nekaj živahniji. — Na deviznem tržišču je bila tendenca nedoločna. Težaji so bili opočetka na včerajnji bazi, a so se pod konec radi pomanjkanja blaga nekoliko uveljavili. Pariz je na našem tržišču istaklo zdržal čvrstost, čeprav se je pričakovalo, da bo danes beležil mnogo nižji tečaj. Čvrstost je Pariz zdržal edino zato, ker je bilo v tej devizi pomanjkanje blaga. Promet je bil prilično živahen in se je trgovanje gibalo največ v devizah na Italijo, London in Prago. Na zunanjih tržiščih je dinar čvrst in v Curihu je pričel ponovno polagoma rasti. Na našem tržišču so notirale devize: Amsterdam 2005 do 2005, Dunaj 0.1125 do 0.11425, Bruselj 277.5 do 282.5, Budimpešta 0.225 do 0.255, Italija 845.85 do 848.85, London 845.30 do 848.80, New York ček 79.90 do 80.90, Pariz 888.75 do 898.75, Praga 232.15 do 235.15, Švica 1808.25 do 1478.25; valute: aK 0.118 do 0.115, K 281.5 do 234.5, francoski franki 0 do 835, napoleondori 800 do 0. Litorale 0 do 0, švedski 70 do 72, Eskomina 160 do 161, Hipotekarna 85 do 87, Jugoslovanska 142 do 142.5, Ljubljanska kreditna 285 do 287, Prateška 085 do 095, Srpska 189 do 140, Elaplovačka 124 do 125, Sečerska Osejka 1470 do 1480, Narodna Banka 1905 do 1815, Gutmann 1540 do 1550, Slavonija 156 do 158, Trbovlje 755 do 770, Vevče 175 do 190, 7 odst. investicijske 65 do 59.

BEograd. Tendence splošno ne kaj slabša, a so pod konec težaji nekoliko porasli. Narodna banka je pokrila vse povpraševanje v devizah New York. London in Italija ter nekaj v Pragi. — Notirane so devize: Amsterdam 2950 do 3050, Dunaj 0.113 do 0, Bruselj 385 do 395, Zeneva 1330 do 1385, London 341 do 344.25, Italija 347 do 348, New York 79.50 do 80, Pariz 340 do 343, Praga 236 do 237, Solun 128 do 132.

Sokol

Kabinetna pisarna Nj. Vel. kralja v Beogradu se zahvaljuje JSS, za poslane sokolske knjige, to so koledar, Sokolski Glasnik in Sokolici. Dopis je sestavljen v slovenskem jeziku, kar je dokaz, da v Beogradu niso taki šovinisti, kakor jih rišejo nekateri naši nestrpnosti.

Sokolici. Druga letošnja številka sokolske mladinskega lista je izšla s sledečo vsebino: O vrlinah in napakah, brat Bato. Naša povelja C. Hočvar. Nekolji znameniti ljudi iz prošlosti o igri. S. Vrdoljak. Zgodovina telovadbe, J. Jeras. Prednjaška šola, dr. Kušter. Slikovite proste vježbe u kolu. J. Jazbec. Dopisi. Glasnik. — Sokolci stane za vse leto 16 Din in se naroča v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

Sokolska župa Rijeka je imela v nedeljo 17. t. m. na Sušaku svoj občni zbor, katerega se je udeležilo po 63 delegatih 19 društev. Samo tri društva so izostala, kar pomeni za veliko razsežnost župe in za slabe prometne razmere gotovo prav lep uspeh. Starešinstvo JSS je zastopal br. Nando Marolt. Poročila starostar in drugih funkcionarjev nudijo o stanju in delu župe naslednje sliko: Od 22 društev, razdeljenih v tri okrožja, spi samo eno, 5 jih deluje manj povoljno, 14 pa prav agilno. Zupni izlet se je vršil v Gospiču in je prav dobro uspel. Članstva je 1939, naraščajnikov 280, dece 517. Sokolski Glasnik ima 212, Sokolici pa 49 naročnikov. Letošnji župni zbor se vrši na Vidovdan na Sušaku. V novi odbor so bili izvoljeni kot starosta I. Polje (Sušak), kot podstarosta Micalo (Kastav) in Zagar (Otočac). Načelnik je Marjan Boras (Sušak), namestnik Janko Jazbec (Bakar), prosvetni referent prof. Jurčić. Potek zborovanja se je odlikoval po resni stvarnosti in bratškem tonu.

Sport

Službene objave LNP

(iz seje u. o. 7. 2. in posl. o. 14. 2.)

Upravni odbor je potrdil na seji dne 7. t. m. vse sklepe prejšnjega upr. o. od 28. dec. 1923, ki so bili objavljeni v »Jutru« 16. jan.

Klube LNP se obveščajo, da je »Službeni glasnik JNS« vsled sklepa savezne gl. skupščine ukinjen. Zaključki podsaveznih odborov se bodo objavljali od sedaj le v »Jutru«. Sklepe gl. skupščine saveza objavi v prihodnjih dneh upr. odbor JNS.

LNP razpiše tekmo pomladne sezone juniorske tekme za podsavezni juniorski pokal; propozicije se bodo pravočasno objavile. Naziv poslovnih odborov v Mariboru in Celju se spremeni radi enotnosti v savezu v naziv »Medklubiški odbor« v Mariboru oz. v Celju.

Podsaveznim kapitanom je izbran g. Ing. St. Bloudek.

Poslovni odbor LNP je sestavljen sledeče: preds. dr. D. Kosiča, tajnik M. Vondina, blag. F. Zadnek, odborniki: E. Betetto, V. Cimperman, ing. Iv. Hrovatin, A. Gosar. Konstituiranje kazno-

Tujci v Ljubljani

Od srede na četrtek je prenočilo v Ljubljani skupno 170 tujcev in sicer v hotelu:

UNION: knez Auersperg Karol, veleposelnik, Soteska; Böhmervald Viljem, trgovec, Dunaj; Bernik Anton, trgovec, Opatija; Blühweiss Edmund, trg., Zagreb; Čulić Jerko, ravatelj, Split; Demšar Stefan, trgovec, Trbič; Epstein Julij, trgovec, Praga; dr. Felst Pavel, trgovec, Solingen; Fröhlich Adolf, potnik, Brno; Gliha Ivan, usnar, Kostanjevica; Guttmann Maks, trgovec, Zagreb; Kiss Aleksander, trgovec, Zagreb; Cosić Mihajlo, zasebnik, Zagreb; Koppel Samuel, potnik, Dunaj; dr. Kupnik Edmund odvetnik, Maribor; Kybal Oldrich, trg., Maribor; Kliska Stefan, inženjer, Zagreb; Kobi Srečko, industrijalec, Borovnica; Leitmog Herman, prokurist, Dunaj; Lušald Amilcar, reprezentant, Milan; Anton Ogrin, abs. comm., Novomesto; dr. Pušenjak Stanko, okrajni zdravnik, Cerkljica; Rosenberg Samuel, trg., Zagreb; Steuermann Maks, direktor, Zagreb; A. Similes, potnik, Dunaj; Suša Ninko, posestnik, Senožec; Starchi Josip, inženjer, Beograd; Smertnik Franja, knjigovodkinja, Laško; Schnurdreher Viljem, trgovec, Dunaj; Sumi Franc, trgovec, Kranj; Vukić Peter, trgovec, Zagreb; Vajskopf Karol, inženjer, Novi Sad; Vahčić Vinko, veletržec, Zalec.

SLON: A'emptijević Juraj, carnik, Raketi; Assan Jakob, trgovec, Banjaluka; Bergamini Artur, trgovec, Modena; Bellak Bela, trg. potnik, Subotica; Ivka Bergmann, žena lekarnarja, Novomesto; Blass Milan, posestnik, Sv. Barbara; Bosković Bogdan, trgovec, Pmiavor; Devoni Alciabadi, trg. agent, Trst; Folci Karol, trgovec, Milan; dr. Grossmann Matilda, žena odvetnika, Ljutomer; Zd. Gottlieb, žena trgovec, Dunaj; Viktor Gol, zasebnik, Dravograd; Globotnik Isip, lesotrtar, Zelenik; Gerher Moric, trgovec, Dunaj; Hromovec Ivan, lesni manipulant, Rakek; Herman Leopold, trg. potnik, Subotica; Herti Josip, potnik, Dunaj; Jelovčar Josip, zasebnik, Poljane; Crescenti Josip, trgovec, Brezica; Janežič Josip, posestnik, Bizeljsko; In. Löwy Salamon, kemičar, Zagreb; Langerholz Franjo, žel. uradnik, Daru-

akega odbora izvede u. o. na prihodnji seji.

Sprejela se je ponudba K. F. V. (Celovec) za medmestno tekmo Ljubljana - Celovec; prvič se igra v Ljubljani 30. marca, revanšna tekma se vrši 29. junija v Celovcu. — Medmestna tekma Ljubljana - Gradec se je preločila na jesen. — Olimpijske pokalne tekme, ki so bile prvotno določene na 2. marc, se preložijo vsled neugodnih vremenskih prilik na 16. marc. P. o. je izžrebal sledeči raspored: Igrišče Ilirije ob 14. uri Ilirija - Primorje, ob 15.45 uri Hermes - Jadrans. Finale se vrši 6. aprila.

Klube, ki doslej niso vrnili seznama verificiranih igralcev v smislu cirkularja od 24. jan. se poziva da izpolnijo to obveznost do 26. t. m., sicer zapadejo denarni kazni. — Enako se ponovno poziva klube, da pošljejo podsavezu fotografije igralcev vsaj do 5. marca. Legitimacije za 1924 se bodo izdale le igralcem, za katere je podsavez prejel sliko, drugi igralci ne bodo imeli prava nastopa. — Odslej sprejema LNP le one prijavnice, katerim se priložita po dve sliki. V slučaju prestopa iz kluba v klub je treba priložiti podsavezno izkaznico za prejšnji klub. Za igralce, ki nastopajo samo v naraščajskih tekmah, prijave ni obvezne. Tajnik.

Kino

Peter Veliki, Zopet enkrat kos svetovne zgodovine, ki stopi v vsej svoji veličastnosti pred nas. Kino »Ljubljanski dvor« igra te dni film, ki po svoji notranji kvaliteti in resnosti vsebine skoro prekaša vse dosedanje. V pjčlih dveh urah nam film natančno oriše življenje velikega carja, onega prilatelja evropske kulture in neumornega borilca za civilizacijo Rusije. Vzgajen nemško in vplivan od Holandske so se mu domači pojmi odtujili, nakopal si je sovražnikov med svojimi najbližjimi in najmočnejšimi. In patrijarhi, staroslavni stebri večne Rusije sklenijo, da ga ugonobijo, njega pogubljivega novotarja. Osnovni so zaroti in njej na čelo postavili carjevega lastnega sina Alekseja, ki jim je seveda vsled svoje slaboumnosti koristil le bolj kot sredstvo, kakor kot misleči zarotnik. Zarota pa se izda; zarotniki, med njimi tudi njegov sin pridejo pred sodišče 127 sodnikov in Alekseja obsodijo na smrt. Smrtna obsodba ne pride do izvršbe, ker Aleksej že preje umrje. — Toliko o Petru Meroškovskega drama. Film si je dra mo prikrojil nekoliko po svoje. Tako n. pr. Aleksej ne odide in ne umira v svojem zaporu, temveč njegov oče ga ustrelil lastnoručno in dalje je tudi Katarina, nekdanja marketenderica povsem prikupljiva, kakor je bila v resnici in kakor jo opisuje zgodovina. Visoko nad vsemu pa stoji Jannings s svojim carjem Petrom. To je umetnost najvišje vrste, to je ono, vsled česar je dobil film svetovno ime. Kakor lev in kakor otrok, podvržen najnižkotnejšim strastem, kakor orkan na eni strani uničujoč, na drugi zidajoč. Ves Jannings in ves Peter Veliki. Pač edini, ki je mogel tako dovršeno podati velikega carja. cc.

var; Mencin Wolf, kavarnar, Celje; M. Popović, doktor medicine, Beograd; M. Pušenjak, učiteljica, Kapele; Penn Maks, trgovec, München; Pirc Matija, ravatelj, Maribor; Rydl Friderik, trg. zast., Zagreb; Strauss Aleksa, potnik, Dunaj; Schubert Franc, tovarnar, Dunaj; Emil Scholz, tov. direktor, Dunaj; Wagner Karol, inženjer, Gradec; Vidic Anton, izdelovalec peciva, Jesenice; Hermann Wasserstein, trgovec, Tuzla; Werle K. trgovec, München; Zamfi Ivan, trgovec, Modena; Zega Emil, posestnik, Kanal.

JUŽNI KOLODVOR: Fajfar Franc, trgovec, Bled; Krošelj Josip, trg. potnik, Maribor; Koselj Jakob, lesotrtar, Kranj; skagora; Rauch Martin, mizar, Banja Luka; Rus Ivan, lesni industrijalec, Loski potok; Tadašič Peter, trgovec, Cisljano, Italija.

LLOYD: Čuček Franc, trgovec, Ptuj; Godec Blaž, usnar, Boh. Bistrica; Podobnik Janko, trgovec, Trzin; Resman Alojzij, ključavničar, Boh. jezero; Hovlena Sacki, pevka, Rim. Toplice; Ivan Želciznik, trgovec, Trst.

SOCA 18, med njimi: Bancelj Mišel, pos. sin, Dobrava; Bukovec Josip, tovar, Toplice; Bregovic Anton, posestnik, Sto pice; Hladnik Franc, trgovec, Trst; Koral Alojzij, trgovec, Postojna; Likar La dislav, trgovec, Gorica; Podpečan Jakob, potnik, Celje; Sirk Janez, rudar, Trbovlje; Zupančič Franc, sin posestnika, Dobernice.

TRATNIK: Beženi Franc, pom. car. posr., Virovitica; Weller Emil, trgovec, Celje.

STRUKELI: Arah Ivan, pos., Stari trg; Hrovatin Karol, poštni uradnik, Gorica; Koprivnikar Albin, poslovodja, Maribor; Oblak Franc, trgovec, Rakek; Peterlin Ivo, trgovec, Kamnik; Petercel Janko, trg. uradnik, Maribor; Roglič I. trgovec, Maribor.

TIVOLI: Mihejev Nikola, Kamnik.

Poleg tega v gostilnah: De Schlava 11, Stari tiskar 9, Amerikanec 5, Lozar 4, Kaifež 3, Ravnik in Možina po 2, Novi svet 1.

lastnik in izdatelj Koncertni »Jutro«, odgovorni urednik Fr. Brozovič, tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Lucifer

125

«Kaj torej? Moji ljudje nadaljujejo na Kaiser-Gottu od mene zahtevo poizkusa. Prepričan sem, da bom do 9. junija popolnoma imel pripravljenih nadaljnjih šest centralizatorjev in difuzorjev v šestih takih-le kapsulah s kristalnim pokrovom; kefalometer, ki je zdaj razdeljen samo še na 100 stopinj, bo takrat lahko registriral do desetkrat boljše volje; namesto ene steklene radioaktivne kupa, v kateri vili mo proro, kakršnemu si bil prej sam priča, jih bomo do takrat imeli še šest novih, tako da bomo mogli hkrati pričarati sedem prizorov iz najrazličnejših delov sveta, pa makar od antipodov ali iz najvrednejših globin oceana in, če treba, tudi iz oerčja zemeljske oblo...»

A poslušaj dalje, Wilfried, poslušaj! Če bi usojla hotela — kajti v mojem računu so še vedno neznanka, ki jih še nisem mogel odstraniti — če bi usojla hotela, da ne dovršim do devetega junija popolnoma ostalih šest aparatov, če se mi do takrat torej še ne posreči, jaz ti pravim, Wilfried, da sem kljub temu gotov zmage nad Nyctalopom...»

Gló se nakrat prekine, vzdigne stisnjene pesti in zakriči od besa in sovražstva.

«Nyctalope! Moj edini, najhujši sovražnik! On je tisti, o katerem govorijo že Kabbalina prerokovanja, ki se mi jih je šele včerajšnje noč posrečilo razpoznavati...»

«O, vzklíkne razburjeno Wilfried, vendar končno! Torej si razkril smisel v labirintu Kabbalinih besedi?...»

«Da!»

«In kaj pravijo?»

«Poslušaj! Luciferju proti nevarnost le od Sloveka, kojega oči razblinijo temo. In Luciferja čaka poraz, če ta Slovek ne umre do ure tistega dneva, ki je označena s dnem onega meseca, ki je enak razliki starosti lune tistega dne in starosti meseca...»

O, račun je bil silno zamotan. Prizna-

nesel ti bom s podrobnostmi. Naj ti povem le rezultati: 10. ura 10. dneva meseca, 16. dan luna, 6. mesec v letu.

Torej preizkusiva:

Ura: deset.

Dan v mesecu: deseti.

Starost lune ta dan: šestnajst.

Razlika med starostjo lune tega dne in datumom: še od šestnajst odstotkov deset, dobil šest.

Torej šest mesec, to je junij.

Kajti desetega junija je luna v šestnajstem dnevu svoje starosti. Ta ugotovitve priča, da je moj račun pravilen...»

«Potemtakem, povzame zopet Wilfried, moram usmrtiti Nyctalopa najkasneje do desetega junija do desete ure zjutraj. Če ne, si izgubil, kakor udi nezmisljiva in nepreklicljiva Kabbala!»

«Da!... Wilfried, da! In ponavljam ti še enkrat: čeprav mi ljubosumna usoda onemogoči izvršitev vseh potrebnih aparatov do določene ure, ti pravim, da sem gotov zmage nad Nyctalopom...»

«Kako? Zakaj?»

«Povsem naravno: moj teledynamo usmerim na Lampas...»

«Aha, razumem. Kakor brž izve Nyctalope, da sta Irena in Henri v nevarnosti, jima prihitel na pomoč, pa naj se takrat nahaja na nasprotnem koncu sveta. In da Nyctalope izve, da sta Irena in Henri v nevarnosti, za to poskrbiš še ti po kakem Sloveku, ki je v zvezi z Nyctalopom, na primer po Laurenci...»

«Da!... Ali pa po Rupertu VI. — ker ne vem, kaj se je zgodilo s Hunterjem... Tudi to me vznemirja, in tudi iz tega vzroka se moram furiti, da do takrat dovršim teledynamo in kefalometer... Hunter je nemoreh neprisiljavano izviril iz vidika mojega periskopa... To se je zgodilo 24. maja. Nahajal se je takrat v Parizu, pri

profesorju Lourmelu... A postiva zdaj te stvari! Torej, kakor si prav dejal, Nyctalope bo takoj ko mu pride na uho, kaj je z Ireno in s Henrijem, hitel obema na pomoč... No, takrat bosta Irena in Henri že na varnem v podzemski postaji. Tam pripravim zaseko, v katero bo Nyctalope brez dvoma padel. In potem ga ubijemo kakor kakoga nizkora zločince, z nožem ali pa s strelom... Da, ubijem ga! Čeprav sem Laurenci obljubil, da bo Sainclair prisostvoval njeni... Da! Da! Prisostvoval bo, toda mrtvi! Gló XIII. umolkne, tresoč se od razburjenja.

Wilfried ne odgovori nič. Njegov pogled se kar ne more odmakniti od teledynamu. Polagoma se Gló pomiri. Minute minevajo.

Končne se tilo oglašal Wilfried:

«Gló, občudujem te vsak dan bolj, če je sploh mogoče, da te še bolj občudujem, kakor sem te. Toda želim, da tudi ti mene više ceníš... Razložil si mi pravkar tvoj božanstveni teledynamo. Izvoli mi storiti uslugo in sprejeti iz mojih rok neko stvar, ki ti bo pribravila včasih kako minuto časa in ki ti bo morla koristna ter ti ostala spomin na mene...»

«Kako stvar?» se začud. Gló.

«Ko si vstopil, brat, mar nisi opazil, da je nekaj novega v te, kupoli? Ozarje malo!...»

«O, vzklíkne Gló z vlinim zadovoljstvom. «Ona-le krasna obla!... In ti sam si jo sestavil, načrtal in poskal?...»

«Jaz!... A počakaj!... To, kakor zdaj vidiš, to še ni nič!... Kajti v tem trenutku je obla nevarna, mrtva, brez duše... Toda pazi, Gló...»

«No!»

«Ta obla je živa!»

«Živa?»

«Poili z menoj, Gló!»

Sledeč svoemu zvesto-udanemu polbratu, stopa Gló XIII. po stopnicah s teledynamu navzdol. Med polstavkom in divanom, na nasprotni strani kakor stoji miza s čarobno kupo, stoji veličastna zemljaka

obla na nikelnastih nogah. V okrogli meri najmanj dva metra. Gore se na njej vzdigujejo v reliefu, lahne, svete različne barve označujejo razne države in njihove kolonije.

«Gló, sedi na divan,» pravi Wilfried. Najvišji gospod uboga.

Sedaj je z obrazom obrnjen proti globusu in njegove oči so naravnost na ekvator.

Wilfried sede h Glóju, ki ga že muči radovednost. Niti na misel mu namreč ni prišlo, da bi teledynamom potom štali v mislih svojega polbrata. In Wilfried izpregovori:

«Pred seboj imava zdaj Azijo in kos Avstralije. A mnenja sem, da bi tebi bilo ljubše, če bi videl one kraje, v katerih se v tem trenutku giblje Lampas, ne?»

«Da, da,» se nasmehe Gló.

«Dobro! Le malo potrpečljivosti, da ti poprej novem neko zgodbo, ki te bo, prepričan sem, zelo zanimala.»

«Poslušam te, brat.»

«Se-li spominjaš profesorja Wellicha iz Berlina?»

«Pa da!... Majhen, košček, zadirčen Slovek.»

«Da! Ko si ti že ostavil Berlin, sem jaz še ostal tam eno leto, predno sem se vrnil k tebi v Kalkuto. Takrat sem s profesorjem Wellichom mnogo obdval. Skraj vsaki dan sem bil pri njem na obisku. In v njegovi hiši sem se seznanil s Hermanom Blaffom...»

«Z botanikom, ki je v tako rani mladosti umrl?»

«Da. In zdaj poslušaj, kako je umrl. Njegova tragična smrt je namreč ozko zvezana s historijo te oble.

Ko sem se vrnil s svojega pariskega potovanja — takrat nisem dobival ne od profesorja ne od botanika nikakih novic —, je bila moja prva pot h Blaffu, ki je postal moj intimen prijatelj.

Ko sem vstopil v njegov delovni kabinet, je ravno treščilo.

«Nevitno mi prikaži!» vzklíkne Herman in mi poroči roko.

Dobro minuto zveva oba skozi okno, ki je bilo vsled teške sovražice, ki je vladala onega poletnega dne odprto na

stečaj. Nebo je bilo črno in prepreženo s težkimi, z elektriko napolnjenimi oblaki. Ko se odmakneva od okna, je še vedno brnel odnevi groma. Herman sede na svoj okrogli stolec, jaz pa se udobno slekem v globoki, mehki usnjeni naslanjač k njegovi mizi.

In šele takrat opazim na mizi neko stvar, ki je še nikdar nisem pri njeni videl: bil je velik globus, visok kakih petdeset centimetrov, vstavljen na hrastovega lesa. Dotaknom se nalahno oble in takoj se uda pritisku moje roke ter se zavrti okrog osi, ki je bila naklonjena za 45°.

«Prvič vidim pri tebi to-le oblo,» se nasmehe priatelj. «Si jo mar kupil?»

«Ne!» odvrne Herman Blaff. «Dobro sem jo pravkar iz zapuščine našega starozna prijatelja Wellicha...»

«O, kaj je umrl?» ga vprašam izčuden.

«Da, in menil je zapustiti... A, kaj si že tu, mi boš morla znal razrešiti uganko, ki...»

«Kako uganko?»

«Ná, in čitaj!... Ta papir je visel na koncu niti nad severnim tečajem.»

In Blaff mi dá kos porumeneloga lista, ki ga je imel pred seboj na mizi. Vzamem ga v roko in čitam. Na njem je bilo v gotici napisano to-le:

ZIV GLOBUS WEILICHOV.
VPRAŠAJ GA IN ODOVOŘIL TI BO

«No?» se ozre vama.

«Ne vidim nič,» mu odgovorim.

Z veliko radovednostjo se obrnem zopet k obli. Bila je še povsem nova in silna običajni globusom, kakor jih prodajajo po trgovinah. Os je imela naklonjeno in visoka je bila petdeset centimetrov, kakor sem že prej omenil. V obsegu je merila nekako en meter. Reke so bile naznačene na njej v temomodri barvi, morja v svetlo-modri, pasatni vetrovi pa z malimi rdečimi puščicami; črne linije so bile polnevni in vzporedniki; posamezne dežele in države so se razlikovale v lahni barvnih odtenkih.

(Dalje prihodnje.)

Ali je mogoče?
CREPE DE CHINE a Din 105—
v vseh modnih barvah
le pri 17 III
N. Sinkovic nasl. K. S. 88.
Vzorec brezplačno!
Zašila središča polito-štrahno D

Krompir
debel, zdrav, prebran, bel in rožnat, kupujem za dobavo takoj. — Ponudbe z označbo najnižje cene je poslati na adresu:
Predojevič, Nova Grad ška.

Korespondenta
za slovenski, srbohrvatski in nemški jezik išče Cinkarna, d. d. v Celju. Prosilec naj bo tudi v knjigovodstvu verziran. Služba trajna, plača po dogovoru. Nastop službe takoj. Reflektiramo samo na prvovrstno moč. 762/a

Novejše knjige
Tiskovne zadrage v Ljubljani
Nevačan A., Samosilnik. Povestl. Vez. 48 Din, broš. 40 Din, s poštnino 150 Din več.
Hurban Vajansky, Leteče senice. Povest. Vez. 28 Din, broš. 22 Din, s poštnino 150 Din več.
Sienkiewicz, Z ognjem in mečem. Zgodovinski roman, ilustriran. Vez. 120 Din, broš. 106 Din, s poštn. 550 Din več.
Veber Fr., Znanost in vera. „Pota in cilji“, XV. in XVI. sv., mehko vez. 65 Din, po pošti 150 Din več.
Čermelj L., Materija in energija v sodobni fiziki. „Pota in cilji“. XVII. in XVIII. sv., mehko vez. 60 Din, po pošti 150 Din več.
Knjige se naročajo pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica št. 54 (nasproti glavne pošte).

Zidarski polir 746/a
več pri gradnji mostov in zidov, se išče s 1. marcem pri gradnji železnice Knin-Pribudic. Prednost imajo oni, ki so že bili zaposleni pri takih železniških delih. Ponudbe in zahteve na: Primorsko gradbeno društvo s. o. j. Knin.

Izvensodna javna dražba.
5 vagonov bokov h drv za kurjavo, 75.000 kg, se vrši v Ljubljani, glavni kolo vor, na klavirski dne 25. februarja t. l. ob 10 uri dopoldne kupci morajo roko, katero si lahko neposredno pred dražbo ogledajo, takoj plačati in odpeljati.
729/a **Postajenačelnistvo.**

Opozarjamo na
Zakon o obilnosti in sreski samoupravi
ki se saruče pri
Tiskovni zadrugi
v Ljubljani
ter valja s poštnino vred
Din 850.
Ostleška železovnica in
izročila ra stroje d. d.
Osi ek
1400
dva izurjena
livača
za šablonsko delo
in surga
mizarja
na modele. 793/a

Modni stelli
M. Šarc
Plesne toilette
Takoletne izvršitev -
Najljepši materialji -
razpolože
Kongresni trg 4, I

Volna
za jumperje in obleke
v najmodnejših
barvah se i
Toni Jager-Cerni
Dvorski trg 1.

Rabim nujno
dve drobilnici (Strassendecker)
rabljeni, če ravno ne v najboljšem stanju, toda detekt je sporočiti
na naslov Vencoslav Vilar, Ljutomer. 762/a

Kdor rad čita lepe povesti, naj naroči splošno priljubljeno
romane „Jutra“.
Do sedaj so izšli sledeči:
FEREAL CUENDAS:
Veliki inkvizitor.
Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije.
Cena Din 30—, po pošti Din 2— več.
HARRY SHEFF: Hči papeža.
Zgodovinski roman, ki popisuje krvoločnost in nenravno življenje papeža Aleksandra VI., njegovega sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgije.
Broširano Din 30—, vezano Din 36, po pošti Din 2— več.
CLAUDE FARRERE: Gusarji. Zgodovinski roman iz življenja morskih roparjev v XVII. stoletju.
Cena Din 20—, po pošti Din 150 več.
FR. HELLER:
Blagajna velikega vojvode.
Roman. Cena Din 15—, po pošti Din 150 več.
FR. HELLER:
Prigode gospoda Collina.
Šaljiv detektivski roman iz velikega sveta.
Cena Din 10—, po pošti Din 150 več.
Knjige se naročajo pri upravnistvu „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Ljubljanska kreditna banka.
Dejalska glavniica:
Din 50.000.000.—
Rezervni sklad okoli:
Din 10.000.000.—
Centrala:
Ljubljana, Dunajska cesta.
Podružnice:
Brilice, Celje, Črnačji, Goriča, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.
22
Brojavniki naslovi:
Banka Ljubljana.
Tel. števil: 261, 413,
502, 503 in 504.
se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.